جراحی پرکاش حصہ اول

ਜਰਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਪ੍ਰਥਮ ਭਾਗ

حسب فرمائش محمد عبداللہ المعروف ملک ہیرا تاجر کتب بازار کشمیری

مطبع مجتبائی پریس لاہور

ਆਗਿਆਨੁਸਾਰ ਮਲਕ ਹੀਰਾ ਤਾਜ਼ਰ ਕੁਤਬ
ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਹਿਰ ਲਾਹੌਰ
ਮੰਤ੍ਰਾਲਯ ਮੁਜਤਬਾਈ ਲਾਹੌਰ ਮੇਂ ਛਾਪਾ।

ੴਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਿਖ੍ਯਾ

ਜਾਨਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸੀ ਪੁਸਤਕੇਂ ਵੈਦਕ ਵਿਦ੍ਯਾ
ਕੀ ਉਰਦੂ ਫਾਰਸੀ ਨਾਗਰੀ ਆਦਿਕ ਭਾਖਾਓਂ ਮੇਂ ਲਿਖੀ
ਔਰ ਛਾਪ ਕਰ ਇਸ ਜਗਤ ਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਸਭ
ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਬਿਨਾ ਵਿਦ੍ਯਾ ਅਭ੍ਯਾਸ ਔਰ ਦਵਾਈਓਂ
ਕੀ ਪ੍ਰੀਛਾ ਕੇ ਅਪਨੀ ਸਮਤਿ ਸੇ ਕਿਸੀ ਨੁਸਖੇ ਕੋ ਤਿਆ
ਰ ਕਰ ਕੇ ਕਭੀ ਕਾਮ ਮੇਂ ਨ ਲਾਵੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਕਰਨੇ
ਸੇ ਪ੍ਰਾਯ ਦੂਖਣ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਉਨ ਦੂਖਣੋਂ ਕੇ ਕਈ ਭੇਦ ਹੈਂ
ਪ੍ਰਥਮ ਤੌ ਯਹ ਕਿ ਸਾਇਦ ਲਿਖਨੇ ਵਾਲੇ ਕੀ ਭੂਲ ਸੇ ਕੋਈ
ਕਠਨ ਕ ਸ਼ਬਦ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੋ ਜੈਸੇ ਅਫਯੂਨ ਔਰ
ਅਫਤੀਮੂਨ ਇਸੀ ਤਰਹ ਏਕ ਮੂਰਖ ਅਤਾਰ ਨੇ ਲਖ
ਨਊ ਮੇਂ ਨੁਕਸੇ ਮੇਂ ਇਫਤੀਮੂਨ ਕੇ ਬਦਲੇ ਅਫੀਮ ਦੇਦੀ
ਔਰ ਰੋਗੀ ਉਸ ਔਖਧਿ ਕੋ ਪੀਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ ਦੂਸਰੇ
ਯਹ ਕਿ ਪ੍ਰਾਯ ਔਖਧਿਓਂ ਮੇਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰੀ ਦਵਾਈ ਅਦ
ਭੁਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਮਿਲੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੌ ਵਹ ਬਿਨਾ ਜਾਨੇ ਔਗੁ
ਣ ਕਰੇਗੀ ਤੀਸਰੇ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਤੌ ਕੁਛ
ਹੈ ਔਰ ਸਮਝ ਮੇਂ ਔਰ ਕੁਛ ਆ ਗਿਆ ਤੋ ਅਵਸ਼੍ਯ ਹਾਨਿ
ਹੋਗੀ ਇਸ ਲੀਏ ਯਹ ਸਿਖ੍ਯਾ ਸਭ ਕੋ ਮਾਨਨੀ ਯੋਗ
ਹੈ॥

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਅਥ ਜਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖ੍ਯਤੇ

॥ਅਥ ਆਤਸ਼ਕ ਕੀ

ਚਿਕ੍ਰਿਸਾ

ਜਾਨਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਰੋਗ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਏਕ ਤੋ ਯਹ ਕਿ ਕਿਸੀ ਵੇਸ਼ਵਾ ਕੇ ਯਹ ਰੋਗ ਹੋਵੇ ਔਰ ਪੁਰਖ ਕਾਮਦੇਵ ਸੇ ਉਨਮੰਤ ਹੋਕਰ ਉਸਕੋ ਨ ਜਾਨ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਸੇ ਸੰਭੋਗ ਕਰੇ ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਜਵਾਨੀ ਦਿਵਾਨੀ ਔਰ ਜਬ ਵਹੁ ਭੋਗ ਕਰ ਚੁਕਤਾ ਹੈ ਤੋ ਕਈ ਏਕ ਦਿਨ ਕੇ ਪੀਛੇ ਯਹ ਰੋਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਥਮ ਲਿੰਗ ਪਰ ਵ ਅੰਡਕੋਸ਼ੋਂ ਪਰ ਏਕ ਪੀਲੀ ਫੁਨਸੀ [illegible] ਤੀ ਹੈ ਉਸ ਮੇਂ ਖੁਜਲੀ ਕੇ ਸੰਗ ਜਲਨ ਹੋਤੀ ਹੈ [illegible] ਖ ਉਸੇ ਖੁਜਾ ਡਾਲਤਾ ਹੈ ਜਬ ਵਹੁ ਘਾਵ ਬਨ ਜਾ [illegible] ਬ ਅਪਨੀ ਮੂਰਖਤਾ ਸੇ ਉਸ ਪਰ ਮੈਲ [illegible] ਗਾ ਦੇਤਾ ਹੈ ਜਬ ਘਾਵ ਪੈਸੇ ਕੇ ਖਰਾਬ [illegible] ਲੋਗੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੋ ਵੇ ਉਸ ਕੋ [illegible] ਕੀ ਦਵਾਈ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਉਸ ਸੇ ਮੂੰਹ ਆ [illegible] ਗਏ ਔਰ ਕੋਈ ਖਾਨੇ ਕੋ ਦੂਧ [illegible] ਇਸ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸੇ ਕਈ ਦਿਨੋਂ [illegible] ਆਰਾਮ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ

ਪਰੰਤੁ ਰੋਗ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ ਇਸ ਸੇ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ
ਕਿਸੀ ਵਿਦਵਾਨ ਔਰ ਬੁਧਿਮਾਨ ਜਰਾਹੀ ਕੋ ਬੁਲਾ ਕਰ
ਚਿਕਤਿਸਾ ਕਰਾਵੇ ਔਰ ਜਰਾਹੀ ਕੋ ਭੀ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਪ੍ਰਥ
ਮ ਘਾਵ ਕੋ ਦੇਖੇ ਕਿ ਘਾਵ ਕਿਤਨਾ ਚੌੜਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਯਹ
ਘਾਵ ਕੇਵਲ ਮਲਹਮ ਲਗਾਨੇ ਸੇ ਅਛਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ
ਇਸ ਕੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਰੇ ॥

ਨੁਸਖਾ ਵਿਰੇਚਕ

ਜਮਾਲਗੋਟੇ ਕੀ ਮੀਗੀ - ਚੌਕਿਆ ਸੁਹਾਗਾ - ਮੁਨੱ
ਕਾ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਏਕ
ਏਕ ਮਾਸ਼ੇ ਕੀ ਗੋਲੀਆਂ ਬਨਾਵੇ ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕੇ
ਖਾਨੇ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਯਹ ਦਵਾਈ ਪਿਲਾਵੇ ॥

ਨੁਸਖਾ ਮੁੰਜਿਜ

ਗੁਲਾਬ ਕੇ ਫੂਲ ਤੀਨ ਮਾਸੇ · ਮੁਨੱਕਾ ਸਾਤ ਨਗ - ਸੌਂਫ
ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਸੂਖੀ ਮਕੋਇ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਸਨਾਇ ਮਕੋਈ ਦੋ ਮਾ
ਸ਼ੇ - ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪਾਉ ਭਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਉਬਾਲੇ ਜਬ ਏਕ
ਉਬਾਲਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਬ ਉਤਾਰ ਕਰ ਛਾਨ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ
ਏਕ ਤੋਲਾ ਗੁਲਕੰਦ ਮਿਲਾ ਕਰ ਪਿਲਾਵੇ ਪੀਛੇ ਖਿਚੜੀ
ਭੋਜਨ ਕਰਾਵੇ ਫੇਰ ਚੌਥੇ ਰੋਜ ਤਕ ਗੋਲੀ ਕੇ ਦੋ ਟੁਕ
ੜੇ ਕਰ ਕੇ ਖਿਲਾਵੇ ਔਰ ਊਪਰ ਸੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਜ
ਲ ਪਿਲਾਵੇ ਔਰ ਜਬ ਪਿਆਸ ਲਗੇ ਤਬ ਗਰਮ ਹੀ
ਜਲ ਪਿਲਾਵੇ ਔਰ ਸਾਫ਼ ਕਾਲ ਕੇ ਸਮਯ ਘ੍ਰਿਤ ਡਾਲ
ਕਰ ਖਿਚੜੀ ਦੇਹੀ ਕੇ ਸੰਗ ਭੋਜਨ ਕਰਾਵੇ ਫਿਰ ਤੀਨ
ਦਿਨ ਯਹ ਦਵਾ ਪਿਲਾਵੇ।

ਨੁਸਖਾ ਠੰਢਾਈ ਕਾ

ਬੀਂਹਦਾਨਾ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ - ਰੇਸ਼ਾ ਖਤਮੀ ਚਾਰ ਮਾਸ਼ੇ - ਮਿਸਰੀ ਏਕ ਤੋਲਾ ਇਨ ਸਭ ਕਾ ਲੁਆਬ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ ਮਿਸਰੀ ਮਿਲਾਵੇ ਪਹਲੇ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ ਈਸਬਗੋਲ ਕੋ ਫਕ ਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਉਸ ਲੁਆਬ ਕੋ ਪੀਵੇ ਇਸੀ ਤਰਹ ਤੀਨ ਦਿਨ ਸੇਵਨ ਕਰੇ ਫਿਰ ਯਹ ਗੋਲੀ ਖਿਲਾਵੇ।

ਭਿਲਾਯ ਕੀ ਗੋਲੀ

ਅਜਵਾਇਣ ਖੁਰਾਸਾਨੀ - ਅਜਵਾਇਣ ਦੇਸੀ - ਆਕਰਕਰਾਹ ਗੁਜਰਾਤੀ - ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ - ਯਹ ਸਭ ਨੌ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ ਭਿਲਾਯੇ ਸਾਤ ਮਾਸ਼ੇ - ਕਾਲੇ ਤਿਲ ਦੋ ਤੋਲੇ - ਪਾਰਾ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਪੁਰਾਨਾ ਗੁੜ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਇਨ ਸਭ ਕੋ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰ ਤੀਨ ਦਿਨ ਖੂਬ ਘੋਟੇ ਔਰ ਮਾਸ਼ੇ ਭਰ ਕੀ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ੍ਯ ਖਿਲਾਵੇ ਔਰ ਘਾਵੋਂ ਪਰ ਯਹ ਮਲਹਮ ਲਗਾਵੇ।

ਮਲਹਮ ਕੀ ਬਿਧਿ

ਪ੍ਰਿਥਮ ਗੋਕਾ ਘ੍ਰਿਤ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇਕਰ ਖੂਬ ਧੋਵੇ ਫਿਰ ਸ਼ਿੰਗਰਫ ਏਕ ਮਾਸ਼ਾ - ਰਸਕਪੂਰ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਮੁਰਦਾਸੰਗ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਰਸੌਤ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਕਰਕਰਹਾ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ - ਸੁਫੈਦਾ ਕਾਸ਼ਗਰੀ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਇਨ ਸਭ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਨੁਕਤ ਘੀ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਲਗਾਵੇਂ ਔਰ ਦੇਖੇਂ ਕਿ ਫਿਰੇਰਕ ਦੇਨੇ ਸੇ ਰੋਗੀ ਕੀ ਕ੍ਯਾ ਦਸ਼ਾ ਹੈ॥

ਜੋ ਰੋਗ ਕਮ ਹੈ ਤੋ ਮਰਹਮ ਲਗਾਨਾ ਬੰਦ ਕਰੇ ਔਰ ਪੂਰਬੋਕਤ ਗੋਲੀਆਂ ਸਾਤ ਦਿਨ ਤਕ ਖਿਲਾਵੇ

ਜੋ ਆਰਾਮ ਹੋ ਤੋ ਦੋ ਤੀਨ ਗੋਲੀ ਔਰ ਖਿਲਾਵੇ ਨਹੀਂ
ਤੋ ਔਖਧਿ ਕੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਦਲ ਦੇਵੇ ਕਿ ਰੋਗੀ
ਕੋ ਮਾਲੂਮ ਨ ਹੋ॥

ਗੋਲੀ ਦੂਸਰੀ

ਰਸਕਪੂਰ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ - ਲੌਂਗ ਫੂਲ ਦਾਰ ਇਕੀ ਦਾਨੇ
ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ੨੧ ਨਗ - ਅਜਵਾਇਣ ਖੁਰਾਸਾਨੀ
ਏਕ ਮਾਸ਼ਾ - ਇਨ ਸਭ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਮਲਾਈ
ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਨੌ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ
ਨਿਤਯ ਖਵਾਵੇ ਔਰ ਖੱਟੀ ਤਥਾ ਵਾਦੀ ਕੀ ਵਸਤੁ
ਓਂ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ॥

ਔਰ ਕਭੀ ਐਸਾ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਹੋਨੇ
ਵਾਲਾ ਥਾ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਵਾਲ ਬਨਾਨੇ ਸਮਯ ਉਸਤ
ਰਾ ਲਗ ਕਰ ਘਾਵ ਹੋ ਗਿਆ ਔਰ ਉਸਤਰੇ ਕਾ
ਘਾਵ ਸਮਝ ਕਰ ਔਖਧੀਆਂ ਕੀ ਜਬ ਕੁਛ ਆ
ਰਾਮ ਨ ਹੂਆ ਤਬ ਲੋਗੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਔਰ
ਉਨ ਮੂਰਖੋਂ ਨੇ ਧੋਇਆ ਹੂਆ ਘ੍ਰਿਤ ਆਦਿਕ ਸੁਨੀ
ਸੁਨਾਈ ਦਵਾ ਬਤਾ ਦੀਂ ਤਬ ਉਸ ਸੇ ਔਰ ਭੀ ਹਾਨੀ
ਹੁਈ ਫਿਰ ਉਸ ਕੀ ਦਵਾਈ ਚਤੁਰ ਜਰਾਹੀ ਸੇ ਕਰ
ਵੇ ਔਰ ਜਰਾਹੀ ਕੋ ਭੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਥਮ ਰੋਗੀ
ਕੇ ਘਾਵ ਕੋ ਦੇਖੇ ਕਿ ਕਿਨਾਰੇ ਉਸ ਘਾਵ ਕੇ ਮੋਟੇ ਹੈਂ ਔ
ਰ ਘਾਵ ਕੇ ਭੀਤਰ ਦਾਨੇ ਹੈਂ ਵਾ ਨਹੀਂ ਔਰ ਘਾਵ ਕਿਤ
ਨਾ ਚੌੜਾ ਹੈ ਔਰ ਰੋਗੀ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੋ ਦੇਖੇ - ਜੋ ਉ
ਸੇ ਵਿਰੇਚਕ ਲੇਨੇ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਹੋ ਤੋ ਦੇਵੇ ਨਹੀਂ ਤੋ ਯਹ
ਔਖਧਿ ਖਵਾਨਾ ਚਾਹੀਏ।

ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ਢਾਈ ਮਾਸ਼ੇ - ਕਾਲੀ ਹਰੜ ਡੇਢ ਮਾਸ਼ਾ -
ਸੁਫੇਦ ਕਥਾ ਦੋ ਤੋਲੇ - ਸੁਪਾਰੀ ਸਾਤ ਮਾਸ਼ੇ - ਇਨ ਸ
ਬਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਦੋ ਸੇਰ ਨੀਬੂ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਖ-
ਰਲ ਕਰੇ ਫਿਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇਰ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੋਲੀ ਬਨਾ
ਵੇ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਸੁਬਹ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਸ਼ਾਮ ਕੋ ਖਿ
ਲਾਵੇ ਖਟਾਈ ਔਰ ਬਾਦੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਸੇ ਪਰ
ਹੇਜ ਕਰੇ ॥

ਦੂਸਰੀ ਦਵਾ

ਅਜਵਾਇਣ ਖੁਰਾਸਾਨੀ ਸਾਤ ਮਾਸ਼ੇ - ਕਾਲ ਮਿਰਚ
ਸਵਾ ਮਾਸ਼ਾ - ਕਾਲੇ ਤਿਲ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਜਮਾਲਗੋਟਾ ਤੀ
ਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਪੁਰਾਨਾ ਗੁੜ ਡੇਢ ਤੋਲਾ - ਇਨ ਸਭ ਕੋ ਤੀ
ਨ ਦਿਨ ਤਕ ਘੋਟ ਕਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋ
ਲੀਆਂ ਬਨਾਵੇਂ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਦੇਹੀ ਕੀ ਮਲਾਈ ਮੇਂ
ਲਪੇਟ ਕਰ ਖਿਲਾਵੇ - ਔਰ ਮੂੰਗ ਕੀ ਦਾਲ - ਮੀਠਾ
ਕੰਦੀਨ ਖਿਲਾਵੇ ਇਸ ਔਖਧਿ ਕੇ ਖਾਨੇ ਸੇ ਏਕ ਦੋ ਦ
ਸਤ ਹੂਆ ਕਰੇਂਗੇ ਔਰ ਜੋ ਵਮਨ ਭੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਤੋ
ਕੁਛ ਡਰ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਬਿਨਾ ਮੁਵਾਦ
ਨਿਕਲੇ ਨਹੀਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਤਾ ਪ੍ਰਾਯ ਦੇਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ
ਰੋਗ ਮੇਂ ਸਿਰ ਸੇ ਪਾਂਵ ਤਕ ਘਾਵ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ - ਇਸ ਸੇ
ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਮਲ੍ਹਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ
ਜੋ ਏਕ ਦਿਨ ਭੀ ਨ ਲਗੇਗਾ ਤੋ ਖਰੀਂਡ ਜਮ ਜਾਏ
ਗਾ ਔਰ ਜਹਾਂ ਯਹ ਰੋਗੀ ਬੈਠਤਾ ਹੈ ਵਹਾਂ ਕੀਚ ਹੋ
ਜਾਤੀ ਹੈ ਔਰ ਸੁਫੇਦ ਪਾਨੀ ਸਾ ਨਿਕਲਤਾ ਹੈ
ਅਲਬੱਤਾ ਸੁਰਖੀ ਔਰ ਜ਼ਰਦੀ ਲੀਏ ਦੂਰਗੰਧਿ

ਯੁਕਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਹਾਥ ਪਾਂਵ ਕੀ ਉਂਗਲੀਓਂ ਮੇਂ
ਭੀ ਘਾਵ ਹੋਜਾਤੇ ਹੈਂ ਇਨ ਸਬ ਸਰੀਰ ਕੇ ਘਾਵੋਂ ਕੇ
ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਔਖਧਿ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ -॥

ਮਰਹਮ

ਮਾਖਨ ਆਧਾ ਪਾਵ - ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ - ਸੁਫੈਦਾ ਛੈ ਮਾ
ਸੇ ਮੁਰਦਾ ਸੰਗ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਦਵਾਓਂ ਕੋ ਪੀਸ
ਕਰ ਘ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਘਾਵੋਂ ਪਰ ਲਗਾਵੇਂ ਔਰ
ਖਾਨੇ ਕੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਵੇ ॥

ਗੋਲੀ

ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ - ਸੁਫੈਦ ਕਥਾ - ਤੁਲਸੀ ਕੇ ਪਤੇ ਹਰੇ
ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਮੁਰਦਾਸੰਗ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਪੁਰਾਨਾ ਗੁੜ
ਡੇਢ ਤੋਲਾ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਪੀਸ ਕਰ ਗੋਲੀਆਂ ਬ
ਨਾਵੇਂ ਔਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਏਕ ਖਿਲਾਵੇ
ਖਟਾਈ ਔਰ ਬਾਦੀ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰੇ ਔਰ ਕਿਸੀ
ਵਸਤੁ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਯਹ ਰੋਗ ਸ਼ੀਘ੍ਰ
ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਦਵਾ ਕੋ ਸਾਤ ਦਿਨ ਖਿਲਾਕਰ ਦੇ
ਖੇ ਜੋ ਕੁਛ ਆਰਾਮ ਹੋ ਤੋ ਇਸੀ ਦ੍ਵਾ ਕੋ ਖਿਲਾਤੇ ਰਹੇ
ਔਰ ਜੋ ਇਸ ਸੇ ਆਰਾਮ ਨ ਹੋ ਤੋ ਯਹ ਗੋਲੀ ਖਿ
ਲਾਵੇ ॥

ਗੋਲੀ

ਸਿਲਾਜਿਤ - ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ - ਕਾਬਲੀ ਹਰੜ ਸੂਖੇ
ਆਵਲੇ - ਰਸਕਪੂਰ - ਸੁਫੈਦ ਚਿਰਮਿਠੀ ਗੁਲਵ
ਨਕਸ਼ਾ ਸੁਫੈਦ ਕਥਾ - ਯਹ ਦ੍ਵਾ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਾਸ਼ੇ ਲੇ
ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਪੀਸ ਕਰ ਰੌਗਨ ਗੁਲ ਮੇਂ ਖਰਲ

ਕਰੇ ਫਿਰ ਇਸਕੀ ਚਨੇ ਪਰਮਾਣ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ
ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਆਮ ਕੇ ਆਚਾਰ ਮੇਂ ਲਪੇਟ ਕਰ
ਪ੍ਰਾਤਹ ਕਾਲ ਖਿਲਾਵੇ ਔਰ ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਸੇ ਏਕ ਗੋ
ਲੀ ਸੰਧਿਆ ਵੇਲੇ ਭੀ ਖਿਲਾਵੇ ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਦਾਲ ਔ
ਰ ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰੇ ਇਸ ਦਵਾਈ ਸੇ
ਸਬ ਸਰੀਰ ਅੱਛਾ ਹੋ ਜਾਇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਉਂਗਲੀ ਅ
ਛੀ ਨ ਹੋਗੀ ਔਰ ਜੋ ਔਖਧਿ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਮੁਆ
ਫਿਕ ਗੁਣ ਕਰ ਜਾਇ ਤੋ ਉਂਗਲੀ ਭੀ ਸੀਧੀ ਹੋ ਜਾਏ
ਗੀ ਮੈਨੇ ਬਹੁਤ ਪੁਸਤਕੋਂ ਮੇਂ ਦੇਖਾ ਹੈ ਔਰ ਹਮਾ
ਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਯਹ ਕਹਾ ਕਰਤੇ ਥੇ
ਕਿ ਇਸ ਰੋਗ ਵਾਲੇ ਮਨੁਖ੍ਯ ਬਹੁਤ ਭਲੇ ਚੰਗੇ ਦੇ
ਖੇ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੀ ਨ ਕਿਸੀ ਜਗਾਹ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਸੋਖ
ਰਹਿ ਹੀ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਹਮਨੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸੇ ਇਸ
ਰੋਗ ਵਾਲੇ ਮਨੁਖ੍ਯੋਂ ਕਾ ਇਲਾਜ ਕੀਆ ਪਰੰਤੂ ਯਥੋ
ਚਿਤ ਅੱਛੇ ਹੋਤੇ ਨ ਦੇਖਾ ਔਰ ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰ
ਤਅੰਤਰ ਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸੇ ਰੋਗ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਏਕ ਤੋ ਯਹ
ਕਿ ਮਨੁਖ੍ਯ ਕੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਯਹ ਕਿ ਸਬ
ਸਰੀਰ ਪਰ ਸੁਫੈਦ ਦਾਗ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੀਸਰੇ ਨਾਕ ਗਲ
ਕਰ ਗਿਰ ਜਾਤੀ ਹੈ ਚੌਥੇ ਗੀਠੀਆ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਔਰ
ਹਮਕੋ ਐਸਾ ਭੀ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਪਹਿਲੇ
ਜਮਾਨੇ ਮੇਂ ਨਹੀ ਥਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਕੀਮ ਲੋਗ ਤਥਾ ਵੈਦ
ਲੋਗ ਇਸਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਔਰ ਕਰਤੇ
ਭੀ ਹੈਂ ਤੋ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਬੜੇ ਆਸਚਰਜ ਕੀ
ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਬੜੇ ਬੜੇ ਹਕੀਮ ਔਰ ਵੈਦ ਹੋ ਗਏ ਪ

ਰੰਤੂ ਕਿਸੀ ਨੇ ਇਸ ਰੋਗ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਠੀਕ ਔਖਧਿ ਨ
ਹੀ ਲਿਖੀ ਔਰ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਯਹ ਰੋਗ ਜਰਾਹੋਂ ਕੀ
ਦਵਾਈਓਂ ਸੇ ਜਾਤਾ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਔਰ ਏਕ ਕਾਰਣ ਯ
ਹ ਹੈ ਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਮਹਾਂ ਗਰਮ ਹੈ ਠੰਢੀ ਦਵਾਈਓਂ
ਸੇ ਅਛਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਨ ਜਾਨੇ ਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਕਿਆ ਬ
ਲਾ ਹੈ ਔਰ ਹਮਾਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਕਹਾ
ਕਰਤੇ ਥੇ ਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਕਫ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤ
ਖ੍ਯ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗੀ ਕੇ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਫੁੰਨਸੀ
ਆਂ ਰਤੂਬਤ ਦਾਰ ਜਰਦੀ ਲੀਏ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ਔਰ ਬਹੁਤ
ਸੇ ਮਨੁਖ੍ਯੋਂ ਕਾ ਯਹ ਰੋਗ ਔਖਧੀਓਂ ਕੇ ਸੇਵਨ ਸੇ
ਜਾਤਾ ਰਹਾ ਔਰ ਦੋ ਚਾਰ ਵਰਖ੍ਯ ਕੇ ਪੀਛੇ ਸਰੀਰ ਕੇ
ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਜਾਨੇ ਸੇ ਫਿਰ ਹੋਗਿਆ ਔਰ ਘਾਵ ਭੀ
ਫਿਰ ਹਰੇ ਹੋ ਆਏ ਜਬ ਦਵਾਈ ਕਰੀ ਤੋ ਫਿਰ ਜਾਤਾ
ਰਹਾ ਇਸ ਰੋਗ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਗੋਲੀ ਬਹੁਤ ਉਤਮ ਹੈ

ਗੋਲੀ

ਭੁਨਾ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ - ਮੁਰਦਾਸੰਗ - ਸੁਫੇਦਾ ਕਾਸਗ
ਰੀ - ਸੁਫੇਦ ਕਥਾ - ਯਹ ਸਬ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਾਸ਼ੇ ਲੇਵੇ
ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਨੀਬੂ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਖਰਲ ਕਰਕੇ ਲੋਹੇ ਕੀ
ਕੜਾਹੀ ਮੇਂ ਡਾਲਕਰ ਨੀਮ ਕੇ ਸੋਟੇ ਸੇ ਖੂਬ ਘੋਟੇ ਫਿ
ਰ ਇਸਕੀ ਚਨੇ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀਆਂ ਬਨਾਕਰ ਦੋ
ਨੋਂ ਸਮਯ ਏਕ ਏਕ ਗੋਲੀ ਖਿਲਾਵੇ ਖਟਾਈ ਔਰ
ਬਾਦੀ ਕੀ ਚੀਜੋਂ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਜੋ
ਇਸਸੇ ਭੀ ਆਰਾਮ ਨ ਹੋਵੇ ਤੋ ਐਸੀ ਔਖਧਿ ਦੇਵੇ
ਕਿ ਜਿਸਸੇ ਥੋੜਾ ਸਾ ਮੁਖ ਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸਸੇ ਸਬ ਸ-

ਰੀਰ ਕੇ ਜੋੜੋਂ ਕੀ ਪੀੜਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤੋ ਅਧਿਕ
ਮੂੰਹ ਆਨੇ ਕੀ ਔਖਧਿ ਦੇਂ ਔਰ ਇਨ ਔਖਧਿ ... ਰ ਜੋ
ਘਾਵ ਕੋ ਭਫਾਰਾ ਦੇਵੇ ॥

ਨੁਸਖਾ ਵਫਾਰੇ ਕਾ

ਨਰਸਲ ਕੀ ਜੜ੍ਹ - ਰਾਮਸਰ - ਸੋਏ ਕੇ ਬੀਜ - ਖੁਰਾ
ਸਾਨੀ ਅਜਵਾਇਨ - ਸਾਵਨ - ਨਰਮਾ ਕੇ ਪਤੇ - ਸ਼
ਹਤੂਤ ਕੇ ਪਤੇ - ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ
ਔਟਾਵੇ ਰ ਘਾਵੋਂ ਕੋ ਵਫਾਰਾ ਦੇ ਔਰ ਰਾਤ ਕੋ ਤੇਲ
ਕਾ ਮਰਦਨ ਕਰੈ ॥
ਅਥਵਾ ਭੇਡ ਕਾ ਦੂਧ - ਗੌ ਕਾ ਦੂਧ - ਚਾਰ ਚਾਰ ਤੋਲੇ
ਸੋਰੰਜਾਨ ਕੜਵਾ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਅਫੀਮ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ -
ਰੋਗਨ ਗੁਲ ਆਧ ਪਾਵ - ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਮਿਲਾ ਕਰ
ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ ਮਰਦਨ ਕਰੈ ॥

ਵਫਾਰਾ ਦੂਸਰਾ

ਜੋ ਇੰਦ੍ਰੀ ਘਾਵੋਂ ਪਰ ਰਜੇ ਤਥਾ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਮਟੀਵੰ
ਧਨੇ ਸੇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਸੂਜ ਜਾਏ ਤੋ ਉਸ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ
ਵਫਾਰਾ ਦੇ - ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ ਫ਼ਿਟਕੜੀ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਔਟਾ ਕਰ
ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੋ ਵਫਾਰਾ ਦੇਂ ਔਰ ਇਸੀ ਤਰਹ ਏਕ ਦਿਨ
ਮੇਂ ਤੀਨ ਵਾਰ ਕਰੇਂ ਤੋ ਏਕ ਹੀ ਦਿਨ ਮੇਂ ਲਿੰਗ ਇੰਦ੍ਰੀ
ਸਮਸਤ ਸੂਜਨ ਜਾਏ ਔਰ ਪਹਿਲੇ ਕੀ ਤੁਲ ਹੋ ॥
ਔਰ ਜੋ ਮੂੰਹ ਆ ਜਾਏ ਤੋ ਉਸ ਕੀ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰੇ ॥

ਨੁਖਸਾ ਕੁਰਲੇ ਕਾ

ਕਚਨਾਰ ਕੀ ਛਾਲ - ਮਹੁਰਾ ਕੀ ਛਾਲ - ਗੋਦੀ ਕੀ
ਛਾਲ - ਸਬ ਏਕ ਏਕ ਛਟਾਂਕ ਚਮੇਲੀ ਕੇ ਪਤੇ ਏਕ

ਤੋਲ਼ਾ-ਸੁਫੈਦਕਥਾ ਏਕ ਮਾਸਾ-ਸਬਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਘੋ
ਟਾਕਰ ਕੁਲ਼ੇ ਕਰੇ-॥

ਅਥਵਾ-

ਚੰਬੇਲੀ ਕੇ ਪਤੇ ਛਟਾਂਕ ਭਰ-ਕਚਨਾਰ ਕੀ ਛਾਲ਼
ਛਟਾਂਕ ਭਰ-ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਪਾਨੀ ਔਟਾਕਰ ਦੋਨੋ
ਸਮਯ ਕੁਲ਼ੇ ਕਰੇ-॥

ਅਥਵਾ

ਆਕਰਕਰਾਹ-ਮਾਜੂ ਫਲ-ਜ਼ਿਗਾਰਫ਼-ਸੁਹਾਗਾ
ਕੱਚਾ ਯਹ ਚਾਰੋਂ ਦਵਾ ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ ਮਾਸ਼ੇ ਲੇਕਰ ਇਨ
ਸਬਕੋ ਕੂਟਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਚਾਰ ਹਿਸੇ ਕਰੇ
ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੇਂ ਪਹਿਰ ਪਹਿਰ ਕੇ ਅਰਸੇ ਸੇ ਹੁ
ਕੇ ਮੇਂ ਰਖਕਰ ਤਮਾਕੂ ਕੀ ਤਰਹ ਪੀਨਾ ਔਰ ਸਾਰੀ
ਰਾਤਿ ਜਾਗਤੇ ਰਹਿਨਾ-ਫਿਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਸਰਦ ਪਾ
ਨੀ ਸੇ ਸਨਾਨ ਕਰ ਫਿਰ ਖਾਨੇ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸਲ
ਮਾਨ ਕੋ ਤੋ ਮੁਰਗ ਕਾ ਸ਼ੋਰਵਾ ਔਰ ਗੇਹੂੰ ਕੀ ਰੋਟੀ
ਖਿਲਾਵੇ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਕੋ ਮੂੰਗ ਕੀ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਖਿਲਾ
ਵੇ-ਚਾਹੀਏ ਫਿਰ ਭੋਜਨ ਕਰਕੇ ਸੋ ਰਹੇ ਇਸ ਇਲਾ
ਜ ਕੇ ਕਰਨੇ ਸੇ ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਔਰ ਦਸਤ ਤਥਾ ਉਲਟੀ ਭੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇ
ਸ ਇਲਾਜ ਕੇ ਕਰਨੇ ਸੇ ਏਕ ਹੀ ਦਫੇ ਮੇਂ ਘਾਵ ਤਕਰੀ
ਖੁਸਕ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥

ਅਥਵਾ

ਜ਼ਿਗਾਰਫ਼ ਮਾਜੂਫਲ-ਆਕਰਕਰਾਹ-ਨਗੌਰੀ
ਅਸਗੰਧ-ਸਿਆਹ ਮੂਸਲੀ-ਸੁਫੈਦ ਮੂਸਲੀ

ਗੋਖ਼ਰੂ ਛੋਟੇ-ਇਨ ਸਬ ਕਾ ਚੂਰਨ ਕਰਕੇ ਜੰਗਲੀ ਬੇ
ਰ ਕੇ ਕੋਇਲੇ ਪਰ ਖ਼੍ਯਾਲ ਕਰ ਤਮਾਮ ਬਦਨ ਕੋ ਧੂਨੀ
ਦੇਨਾ ਇਸੀ ਤਰਹ ਸਾਤ ਦਿਨ ਸੇਵਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਯੇ
ਰੋਗ ਜੜ੍ਹ ਸੇ ਜਾਤਾ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ

ਛੁਤੀਆਂ ਭੁਨਾ-ਵਡੀ ਹਰੜ ਕਾ ਵਕਲ-ਛੋਟੀ
ਹਰੜ ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਮਾਸਾ-ਪੀਲੀ ਕੌ
ਡੀ ਚਾਰ ਮਾਸੇ-ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪੀਸ ਛਾਨ ਕਰ ਨੀ
ਬੂ ਕੇ ਅਰਕ ਮੇਂ ਤੀਨ ਦਿਨ ਘੋਟੇ ਫਿਰ ਇਸ ਕੀ ਚ
ਣੇ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਫਿਰ ਏਕ ਗੋਲੀ
ਨਿਤ ਖਾਏ ਇਸ ਕੇ ਊਪਰ ਕਿਸੀ ਚੀਜ਼ ਕਾ ਪ
ਰਹੇਜ਼ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ

ਰਸ ਕਪੂਰ-ਚੋਬਚੀਨੀ-ਫਰਫਚੀ-ਯਹ ਤੀਨੋ
ਛੈ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ-ਤਿਵਰਸਾ ਗੁੜ ਦੋ ਤੋਲੇ ਇਨ ਸਬ
ਕੋ ਦੇਹੀ ਕੇ ਦੇਹੀ ਕੇ ਤੋ ਨ ਮੇਂ ਖਰਲ ਕਰੇ ਔਰ ਝਾ
ੜੀ ਬੂਟੀ ਕੇ ਬੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਕਰ ਰੋਗੀ
ਕੋ ਦੋਨੋਂ ਸਮਯ ਏਕ ਏਕ ਗੋਲੀ ਦੇਹੀ ਕੇ ਸੰਗ
ਲਪੇਟ ਕਰ ਖਿਲਾਨਾ ਔਰ ਖਾਨੇ ਕੋ ਦੋਨੋ ਸਮਯ

ਅਥਵਾ

ਕਥਾ ਸੁਫੈਦ-ਸਮਲਖਾਰ-ਇਲਾਇਚੀ ਕੇ ਬੀਜ
-ਖੜ੍ਹੀਆ ਮਿਟੀ-ਯਹ ਸਬ ਬਰਾਬਰ ਲੇਕਰ ਗੁ
ਲਾਬ ਕੇ ਅਰਕ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਜੁਵਾਰ ਕੇ ਦਾਨੇ ਕੇ ਬਰਾ
ਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ ਬਾਰਹ

ਦਿਨ ਤਕ ਖਾਇ ਔਰ ਜੋ ਅਜੀਰਣ ਹੋਇ ਤੋ ਏਕ ਰੋ
ਟੀ ਬੀਚ ਮੇਂ ਦੇਕਰ ਖਾਏ ਔਰ ਮੂੰਗ ਕੀ ਦਾਲ ਕਣਕ
ਕੀ ਰੋਟੀ ਖਾਏ ਪਰੰਤੂ ਘੀ ਜਿਆਦਾ ਖਾਏ ਔਰ ਗਰ
ਮੀ ਵਾਲੇ ਕੀ ਸੰਧੀ ਸੰਧੀ ਮੇਂ ਪੀੜਾ ਹੋਇ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ
ਕਰਨੀ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ॥

ਨੁਸਖਾ

ਪਾਰਾ - ਖੁਰਾਸਾਨੀ ਅਜਵਾਇਣ - ਭੀਲਾਵੇ ਕੀ ਮੀ
ਗੀ ਅਜਮੋਦ ਅਸਪੰਦ - ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਤੀਨ ਤੀ
ਨ ਮਾਸੇ ਗੁੜ ੨੮ ਮਾਸੇ ਸਬ ਕੋ ਕੁਟ ਪੀਸ ਕਰ ਝਾ
ੜੀ ਬੂਟੀ ਕੇ ਬੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਏ ਏਕ ਏਕ
ਗੋਲੀ ਦੋਨੋ ਵਕਤ ਖਾਏ ਔਰ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਸੇ
ਨਿਗਲ ਜਾਏ ਦਾਂਤ ਨ ਲਗਨੇ ਦੇ ਖਾਨੇ ਕੋ ਲਾਲ ਮਿ
ਰਚ ਖਟਾਈ ਬਾਦੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਨ ਖਾਏ -

ਅਥਵਾ

ਪਾਰਾ - ਅਜਵਾਇਣ - ਮੂਸਲੀ ਸਿਆਹ ਯਹ ਦਵਾ
ਛੈ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਭਿਲਾਵੇ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ ਗੁੜ ਚਾਰ ਤੋਲਾ -
ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਪੀਸ ਕਰ ੧੧ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਏ
ਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ੍ਯ ਦੇਹੀ ਕੇ ਸਾਥ ਖਾਇ ਤੋ ਗਿਆਰਾਂ ਦਿ
ਨ ਮੇਂ ਸਬ ਰੋਗ ਜਾਇ ਔਰ ਦੂਧ ਚਾਵਲ ਕਾ ਪਥ੍ਯ
ਖਾਨੇ ਕੋ ਦੇ ਤੋ ਬਹੁਤ ਸੀਘ੍ਰ ਆਰਾਮ ਹੋਇ।

ਅਥਵਾ

ਮਦਾਰ ਕੀ ਲਕੜੀ ਕਾ ਕੋਇਲਾ ਪੀਸ ਕਰ ੩॥ ਮਾਸ਼ੇ
ਔਰ ਕੱਚੀ ਖਾਂਡ ੩॥ ਮਾਸੇ ਇਨ ਦੋਨੋ ਕੋ ਇਕਠਾ ਕਰ
ਇਸ ਮੇਂ ਚੌਦਹ ਮਾਸ਼ੇ ਘੀ ਮਿਲਾਯ ਸਾਤ ਰੋਜ ਖਾਇ

ਔਰ ਮਾਸ ਕਾ ਭੋਜਨ ਕਰੇ ਤੋ ਸਾਤ ਦਿਨ ਮੇਂ ਆਰਾਮ ਹੋ
ਇ॥

ਅਥਵਾ

ਵਡੀ ਹਰੜ ਕੀ ਛਾਲ-ਛੋਟੀ ਹਰੜ ਕੀ ਛਾਲ-ਤੂਤੀ
ਆ-ਪੀਲੀ ਕੌਡੀ ਕੀ ਰਾਖ ਯਹ ਸਭ ਬਰਾਬਰ ਲੇ
ਫਿਰ ਨੀਬੂ ਕਾ ਰਸ ਡਾਲ ਕਰ ਕੜਾਈ ਮੇਂ ਘੋਟੇ ਸੋ
੧੬ ਪਹਰ ਘੋਟੇ ਫਿਰ ਇਸ ਕੀ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਕੇ ਬ
ਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ੍ਯ ੧੫
ਦਿਨ ਖਾਇ ਔਰ ਥੋੜੀ ਸੀ ਗੋਲੀ ਘਿਸ ਕਰ ਕਾਗ
ਜ ਪਰ ਲਗਾਇ ਕਰ ਪਾਓਂ ਪਰ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਜੋ ਮੁ
ਖ ਆ ਜਾਇ ਤੋ ਕਚਨਾਰ ਕੀ ਛਾਲ ਕੇ ਕਾੜ੍ਹੇ ਕੇ ਕੁਰਲੇ
ਕਰਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ

ਤੁਲਸੀ ਕੇ ਪਤੇ ਹਰੇ ਏਕ ਤੋਲਾ-ਤੂਤੀਆ ਹਰਾ ੧ ਖ
ਮਾਸੇ-ਇਨ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਬੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ
ਬਨਾਵੇ ਏਕ ਗੋਲੀ ਗਰਮ ਪਾਨੀ ਕੇ ਸੰਗ ਨਿਤ੍ਯ
ਖਾਇ ਔਰ ਮੂੰਗ ਕੀ ਦਾਲ ਕੀ ਖਿਚੜੀ ਬਿਨਾ ਘੀ
ਕੇ ਖਾਇਆ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ

ਕਚਨਾਰ ਕੀ ਛਾਲ-ਆਧ ਪਾਵ-ਇੰਦ੍ਰਾਇਣ ਕੀ ਜ
ੜ ਆਧ ਪਾਵ-ਵਬੂਲ ਕੀ ਫਲੀ ਆਧ ਪਾਵ+ਪੁਰਾ
ਨਾ ਗੁੜ ਆਧ ਪਾਵ-ਇਨ ਸਭ ਕਾ ਤੀਨ ਸੇਰ ਪਾਨੀ
ਮੇਂ ਕਾੜ੍ਹਾ ਕਰੇ ਜਬ ਚੌਥਾ ਹਿਸਾ ਪਾਨੀ ਰਹੇ ਤਬ ਛਾ
ਨ ਕਰ ਸੀਸੇ ਮੇਂ ਭਰ ਰਾਖੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਅਨੁਮਾ

ਨੇ ਮੂਆਫਿਕ ਸਾਤ ਦਿਨ ਪੀਵੇ ਤੋ ਨਿਸਚੇਯ ਆਰਾਮ
ਹੋਇ ਔਰ ਇਸ ਜੇਂ ਪਰਹੇਜ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈਂ॥

ਅਥਵਾ

ਜਿਰਸ ਕੀ ਛਾਲ ਸਵਾ ਸੇਰ-ਵਬੂਲ ਕੀ ਛਾਲ ੧। ਸੇਰ
ਨੀਮ ਕੀ ਛਾਲ ੧। ਸੇਰ-ਇਨ ਸਬ ਕਾ ਸਾਤ ਸੇਰ ਪਾ
ਨੀ ਮੇਂ ਕਾਢਾ ਕਰੇ ਜਬ ਏਕ ਸੇਰ ਜਲ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਤਬ
ਛਾਨ ਕਰ ਸੀਸੇ ਮੇਂ ਭਰ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਜੇ ਆਧ ਪਾਵ
ਰੋਜ ਪੀਵੇ ਔਰ ਖਾਨੇ ਕੋ ਚਨੇ ਕੀ ਰੋਟੀ ਖਾਏ ਤੋ ਪੁਰਾ-
ਨੀ ਆਤਸ਼ਕ ਭੀ ਜਾਏ॥

ਅਥਵਾ-

ਜਿਸ ਕਪੜੇ ਕੋ ਰਜਸ੍ਵਲਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਯੋਨਿ ਮੇਂ ਰਖ
ਤੀ ਹੈ ਉਸ ਕਪੜੇ ਕੋ ਰੁਧਿਰ ਸਮੇਤ ਜਲਾ ਕਰ ਉਸ
ਕੀ ਰਾਖ ਲੇ ਔਰ ਉਸੀ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੁੜ ਮਿਲਾ ਕਰ
ਬੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀਆਂ ਬਨਾ ਕਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ
ਖਾਏ ਔਰ ਬਗੈਰ ਲੂਨ ਕੇ ਭਾਤ ਰੋਟੀ ਭੋਜਨ ਕਰੈ ਤੋ
ਆਤਸਕ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸਿੰਗਰਫ-ਆਕਰਕਰਹ-ਨੀਮ ਕਾ ਗੋਂਦ-ਮਾਜੂ
ਫਲ-ਸੁਹਾਗਾ-ਹਰ ਏਕ ੧੪ ਮਾਸ਼ੇ ਇਨ ਕੋ ਪੀਸ
ਸਾਤ ਪੁੜੀਆਂ ਬਨਾ ਲੇ ਏਕ ਪੁੜੀਆ ਚਿਲਮ ਮੇਂ
ਰਖ ਬੇਰੀ ਕੀ ਆਗ ਸੇ ਪੀਏ ਤੋ ਆਰਾਮ ਹੋਇ ਔ
ਰ ਇਸ ਜੇ ਵਮਨ ਹੋ ਜਾਇ ਤੋ ਕੁਛ ਡਰ ਨਹੀਂ ਦਿ
ਨ ਭਰ ਮੇਂ ਤੀਨ ਦਫੇ ਪੀਵੇ ਔਰ ਇਸ ਕੇ ਗੁਲ ਕੋ ਪੀ
ਸ ਕਰ ਘਾਵ ਪਰ ਵੂਰ ਕੇ ਖਾਨੇ ਕੋ ਮੋਹਨ ਭੋਗ

ਮੀਠਾ ਖਾਏ ਔਰ ਜੋ ਮੂੰਹ ਆਜਾਵੇ ਤੋ ਚੰਬੇਲੀ ਕੇ
ਪੱਤੋਂ ਕਾ ਕਾਹੜਾ ਕਰਕੇ ਕੁਰਲੇ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ

ਸਿੰਗਰਫ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ - ਅਫੀਮ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ - ਪਾਰਾ ਦੋ
ਮਾਸ਼ੇ - ਅਜਵਾਇਣ ਪਾਂਚ ਮਾਸ਼ੇ - ਭਿਲਾਵੇ ਸਾਤ ਮਾ-
ਸ਼ੇ - ਪੁਰਾਨਾ ਗੁੜ ਪਾਂਚ ਮਾਸ਼ੇ - ਪਹਿਲੇ ਪਾਰੇ ਔਰ
ਸਿੰਗਰਫ ਕੋ ਅਦਰਕ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਦੋ ਦਿਨ ਖਰਲ
ਕਰੇ ਫਿਰ ਸਬ ਦਵਾ ਬਾਰੀਕ ਪੀਸ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ ਮਿ-
ਲਾਵੇ ਔਰ ਭਿਲਾਵੇ ਕੀ ਟੋਪੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇ ਫਿਰ ਬੇ-
ਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਲੇ ਔਰ ਸਾਤ ਦਿਨ ਤਕ
ਏਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ ਖਾਏ ਔਰ ਗੁੜ ਸਕਰ ਤੇਲ ਲਾਲ
ਮਿਰਚ ਖਟਾਈ ਬਾਦੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਬਸਤੂ ਇਨ ਸੇ
ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇ -॥

ਦੈਵ ਯੋਗ ਸੇ ਜੋ ਯਹ ਉਪਦੰਸ਼ ਕਾ ਰੋਗ ਇਨ ਦਵਾ
ਈਓਂ ਸੇ ਭੀ ਨ ਅਛਾ ਹੋ ਤੋ ਜਾਨਲੇ ਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਦੂਰ
ਨ ਹੋਗਾ ਚਿਕਿਤਸਾ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਔਰ ਹਕੀਮੋਂ ਨੇ ਭੀ
ਇਸਕੇ ਇਲਾਜ ਕਮ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਔਰ ਹਮਨੇ ਬਹੁਤ
ਸੀ ਖੋਜਨਾ ਕਰਕੇ ਉਮਦਾ ਉਮਦਾ ਨੁਸਖੇ ਇਸ ਮੇਂ ਲਿ-
ਖੇ ਹੈਂ ਔਰ ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਫੁਨ-
ਸੀਆਂ ਸੀਤਲਾ ਕੇ ਸਦ੍ਰਸ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈਂ ਉਨਕੇ ਵਾਸਤੇ
ਅਹ ਦਵਾਈ ਉਤਮ ਹੈ॥

ਦਵਾਈ

ਸਿੰਗਰਫ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਰਸ ਕਪੂਰ ਛੈ ਮਾਸੇ - ਅਕਰ-
ਕਰਹ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਕਥਾ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ

ਏਕੰ ਤੋਲਾ - ਇਨ ਸਬਕੋ ਪਾਨ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ
ਚਨੇ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀਆਂ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਏ
ਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ੍ਯ ਖਾਇਆ ਕਰੇ - ਔਰ ਚਨੇ ਕੀ ਰੋਟੀ
ਘੀ - ਔਰ ਦੇਹੀ ਭੋਜਨ ਕਰਾਵੇ ਇਕੀਸ ਦਿਨ ਤਕ
ਸੇਵਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਸਮਸਤ ਰੋਗ ਕੀ ਨਿਸਚਯ
ਸਾਂਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ

ਰਸਕਪੂਰ · ਸਿੰਗਰਫ - ਲੌਂਗ - ਸੁਹਾਗਾ - ਯੇ
ਸਬ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇ ਇਨ ਸਬਕੋ ਮਹੀਨ ਕਰ
ਸਾਤ ਪੁੜੀਆਂ ਬਨਾਵੇ ਫਿਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਏਕ ਪੁੜੀ
ਦੇਹੀ ਕੀ ਮਲਾਈ ਮੇਂ ਲਪੇਟ ਕਰ ਖਿਲਾਵੇ ਦੂਧ
ਚਾਵਲ ਕਾ ਭੋਜਨ ਕਰਾਵੇ ਔਰ ਸਬ ਚੀਜੋਂ ਕਾਂ ਪਰ
ਹੇਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ॥
ਔਰ ਜੋ ਕਿਸੀ ਮਨੁਖ੍ਯ ਕੇ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਕਾਲੇ ਵ ਨੀ
ਲੇ ਦਾਗ ਪੜ ਗਏ ਹੋਵੇਂ ਤੋ ਤੀਨ ਦਿਨ ਖਿਚੜੀ ਖਿ
ਲਾਕਰ ਯਹ ਜੁਲਾਬ ਦੇ ॥

ਨੁਖਸਾ -

ਕਾਲਾ ਦਾਨਾ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ - ਆਧਾ ਭੁਨਾ ਆਧਾ ਕੱਚਾ -
ਕੂਟ ਕਰ ਬਰਾਬਰ ਕੀ ਸਕਰ ਮਿਲਾਕਰ ਤੀਨ ਪੁ
ੜੀਆਂ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਏਕ ਪੁੜੀ ਗਰਮ ਜ
ਲ ਸੇ ਖਿਲਾਵੇ ਔਰ ਪਿਆਸ ਲਗੇ ਤਬ ਗਰਮ ਜ
ਲ ਪਿਲਾਵੇ ਔਰ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੇ ਵਾਰ ਪਾਰ ਛਿਦ੍ਰ ਹੋਗਿ
ਆ ਹੋ ਤੋ ਯਹ ਵਿਰੇਚਕ ਦੇਵੇ ॥

ਨੁਸਖਾ ਵਿਰੇਚਕ ਕਾ

ਪਿਸਤੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਬਾਦਾਮ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਚਿਲਗੋ
ਜ਼ੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਪੁਰਾਨਾ ਖੋਪਰਾ - ਮਖਾਨੇ ਕੀ ਮੀਗੀ -
ਪੁਰਾਨੀ ਦਾਖ - ਜਮਾਲਗੋਟੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਇਨ ਸਬ
ਕੋ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਜਲ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇਰ ਕੇ ਪ੍ਰ
ਮਾਣ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ - ਔਰ ਗੋਲੀ ਕੇ ਦੇਨੇ ਸੇ ਪਹਿਲੇ
ਤੀਨ ਦਿਨ ਤਕ ਅਰਹਰ ਕੀ ਦਾਲ ਔਰ ਚਾਵਲੋਂ ਕੀ
ਖਿਚੜੀ ਖਿਲਾਵੇ ਫਿਰ ਚੌਥੇ ਰੋਜ ਦੋ ਗੋਲੀ ਮਲਾਈ
ਮੇਂ ਲਪੇਟ ਕਰ ਖਵਾਦੇ - ਔਰ ਊਪਰ ਸੇ ਗਰਮ ਜਲ
ਪਿਲਾਵੇ ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਯਹ ਦਵਾਈ ਦੇ॥

ਨੁਖਸਾ ਠੰਢਾਈ ਕਾ -

ਬੀਹਦਾਨਾ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ - ਰੇਸ਼ਾ ਖਤਮੀ ਛੇ ਮਾਸ਼ੇ - ਈਸ
ਬਗੋਲ ਛੇ ਮਾਸ਼ੇ - ਮਿਸਰੀ ਏਕ ਤੋਲਾ ਇਨ ਸਬ ਕੋ
ਰਾਤ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਿਗੋ ਦੇਂ - ਫਿਰ ਮਲ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਤ
ਹ ਕਾਲ ਛਾਨ ਕਰ ਪਿਲਾਵੇ॥
ਔਰ ਪੀਛੇ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਵੇ॥

ਗੋਲੀ

ਕਰ ਪਿਲਾਵੇ॥

ਔਰ ਜੁਲਾਬ ਕੇ ਪੀਛੇ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇ -

ਗੋਲੀ

ਮੁਰਦਾਸੰਗ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਗੇਰੂ ਡੇਢ ਤੋਲਾ ਸਾਤ ਵਰਖ
ਕਾ ਪੁਰਾਨਾ ਭੁੜ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇ

ਰਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਕਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਮਲਾਈ
ਮੇਂ ਲਪੇਟਕਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਖਾਏ ਖਟਾਈ ਔਰ ਬਾਦੀ
ਸੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇ ਔਰ ਜੋ ਆਤਸਕ ਵਾਲੇ ਰੋਗੀ ਕੋ
ਕਿਸੀ ਨੇ ਜਿਗਰਫ ਬਹੁਤ ਖਵਾਇਆ ਹੋਇ ਇਸ
ਕਾਰਣ ਕਰੇ ਉਸ ਕਾ ਸਰੀਰ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੋਇ ਤੋ
ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਨੀ ਯੋਗ ਹੈ ॥

ਦਵਾ

ਕੁਟਕੀ ਕੜਵੀ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਆਮਕੀ ਵਿਜਲੀ ਦੋ ਤੋਲੇ
- ਜਮਾਲਗੋਟਾ ਤੀਨ ਤੋਲੇ - ਖੀਰਾ ਖਖੜੀ ਕੇ ਬੀਜ
ਦੋ ਤੋਲੇ - ਸੁਫੈਦ ਮਿਸਰੀ ਤੀਨ ਤੋਲੇ - ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ
ਪੀਸ ਛਾਨ ਪੁਰਾਨੇ ਗੁੜ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਬਾਰਹ ਪਹ
ਰ ਕੂਟੇ ਫਿਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾ
ਕਰ ਖਵਾਵੇ ਔਰ ਉਪਰ ਸੇ ਤਾਜਾ ਪਾਨੀ ਪਿਲਾਵੇਂ
ਜੋ ਦਸਤ ਹੋ ਜਾਏ ਤੋ ਉਤਮ ਹੈ ਨਹੀ ਤੋ ਪਹਿਲੇ ਤੀਨ
ਦਿਨ ਯਹ ਮੁੰਜਸ ਪਿਲਾਵੇ ॥

ਨੁਕਸਾ ਮੁੰਜਿਸ -

ਹਰੀ ਸੌਂਫ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਸੁਕੀ ਮਕੋਇ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਮੁਨ
ਕਾ ੧੫ ਨਗ ਖਤਮੀ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਖਵਾਜੀ ਕੇ ਬੀਜ -
ਏਕ ਤੋਲਾ - ਗੁਲਕੰਦ ਦੋ ਤੋਲੇ - ਇਨ ਦਵਾਈਓ ਕੋ ਰਾ
ਤ ਕੋ ਜਲ ਮੇਂ ਭਿਗੋ ਦੇ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਔਟਾ ਕਰ ਪਿਲਾਵੇ
ਔਰ ਖਿਚੜੀ ਖਾਏ ਫਿਰ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਯਹ ਜੁਲਾਬ ਦੇਵੇ -

ਦਵਾਈ ਜੁਲਾਬ ਕੀ

ਗੁਲਾਬ ਕੇ ਫੂਲ ਦੋ ਤੋਲੇ - ਖਤਮੀ ਕੇ ਬੀਜ ਏਕ ਤੋਲਾ -

ਗਾਰੀਕੂਨ ਛੈ ਮਾਸੇ - ਸੁਫੈਦ ਨਿਸੋਤ ਛੈ ਮਾਸੇ - ਅਰਿ
ਡੂ ਕੇ ਬੀਜ ਤੀਨ ਤੋਲੇ - ਏਲੂਆ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਸੋਂਠ ਛੈ
ਮਾਸੇ - ਕਰਤਮ ਕੇ ਬੀਜ ਦੋ ਤੋਲੇ - ਸਕਮੂਨੀਆ
ਛੈ ਮਾਸੇ - ਸੁਖੇ ਆਮਲੇ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਸਨਾਯ ਦੋ ਤੋਲੇ
- ਵਿਸਫਾਇਜ ਅਰਥਾਤ ਕੰਕਾਲੀ ਏਕ ਤੋਲਾ -
ਕਾਬਲੀ ਹਰੜ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਇਨ ਸਬਕੋ ਪੀਸ ਛਾ-
ਨਕਰ ਪਾਨੀ ਮਿਲਾਕਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇਰ ਕੇ ਸਮਾਨ
ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਫਿਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਖਵਾਵੇ
ਫਿਰ ਦੋ ਪਹਿਰ ਪੀਛੇ ਮੂੰਗ ਕਾ ਘਾਟ ਪਿਲਾਵੇ ਔਰ
ਸੰਧਯਾ ਵੇਲੇ ਮੂੰਗ ਕੀ ਦਾਲ ਕੀ ਖਿਚੜੀ ਖਵਾਵੇ ਇ
ਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਤੀਨ ਜੁਲਾਬ ਦੇਵੇ ਜੋ ਇਸੀ ਜੁਲਾਬ
ਕੇ ਦੇਨੇ ਸੇ ਆਰਾਮ ਹੋ ਜਾਇ ਤੋ ਉਤਮ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤੋ ਯਹ
ਅਰਕ ਪਿਲਾਵੇ ॥

ਅਰਕ ਕੀ ਵਿਧਿ

ਸੌਂਫ ਪਾਉ ਸੇਰ - ਸੂਖੀ ਮਕੋਇ ਪਾਉ ਸੇਰ - ਕਾਬਲੀ
ਹਰੜ - ਛੋਟੀ ਹਰੜ - ਸਨਾਇ ਮਕਈ - ਵਧਾਰਾਂ -
ਵਾਇਵੜਿੰਗ - ਪਿਤਪਾਪੜਾ - ਚਿਰਾਇਤਾ - ਸਰਪ
ਕਾਜੀਰਾ - ਬ੍ਰਮਡੰਡੀ - ਨਕਛਿਕਨੀ - ਸਬ ਪਾਵ ਪਾ
ਵ ਸੇਰ ਪੁਰਾਨੀ ਸੁਪਾਰੀ ਕੇ ਬੀਜ - ਜਾਮਨ ਕੇ ਬੀਜ -
ਵਬੂਰ ਕੀ ਫਲੀ - ਮੁੰਡੀ - ਕਚਨਾਰ ਕੀ ਛਾਲ - ਯਹ ਸ
ਬ ਔਖਧਿ ਆਧ ਆਧ ਸੇਰ - ਅਮਲਤਾਸ ਕੀ ਫਲੀ
ਕਾਕਿਲਕਾ - ਮਹਿੰਦੀ ਕੇ ਪਤੇ - ਲਾਲ ਚੰਦਨ - ਝਾਊ ਕੇ
ਪਤੇ - ਯਹ ਸਬ ਪਾਉ ਪਾਉ ਸੇਰ ਇਨ ਸਬਕੋ ਜੌ ਕੂਟ

ਕਰਿਕੇ ਦਰਿਆਵ ਕੇ ਜਲ਼ ਮੇਂ ਬਾਰਹ ਪਹਿਰ ਭਿਗੋਵੇ
ਫਿਰ ਇਸਕਾ ਅਸਰ ਖੀਂਚੇਂ ਫਿਰ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ ਅਰਕ
ਮੇਂ ਏਕ ਤੋਲਾ ਅਰਕ ਮਿਲਾਕਰ ਪੀਵੇ ਚਾਲੀਸ ਦਿਨ
ਸੇਵਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਚਾਰ ਵਰਖ ਕਾ ਵਿਗੜਾ ਹੂਆ ਸ-
ਰੀਰ ਅਛਾ ਹੋਗਾ ਔਰ ਜੋ ਇਸਸੇ ਭੀ ਆਰਾਮ ਨ ਆ-
ਵੇ ਤੋ ਹਾਰ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹਿਏ-

ਨੁਖਸਾ

ਏਕ ਬੜਾ ਮੇਂਡਕਾ ਔਰ ਬਕਰੀ ਕਾ ਮਾਂਸ ਦੋਨੋ ਕੋ ਇਕੱ-
ਠਾ ਪਕਾਕਰ ਖਿਲਾਵੇ ਪਰੰਤੂ ਮੁਸਲਮਾਨੋ ਕੋ ਐਸੀ
ਦਵਾਈ ਖਿਲਾਨਾ ਨਹੀ ਹੈ ਔਰ ਨਾ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੋ ਪਰੰ-
ਤੁ ਸਰੀਰ ਕੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨੀ ਜੀਵ ਕਾ ਧਰਮ ਹੈ ਔਰ
ਜੋ ਕਿਸੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਯਹ ਰੋਗ ਹੋਕਰ ਜਾਤਾ ਰਹਾ ਹੋ
ਔਰ ਉਸੇ ਗਰਭ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋ ਔਰ ਉਸ ਕਾਲ ਮੇਂ
ਰੋਗ ਫਿਰ ਉਖੜ ਆਵੇ ਔਰ ਐਸੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕ-
ਰਨੀ ਹੋ ਕਿ ਗਰਭ ਭੀ ਨ ਗਿਰਨੇ ਪਾਵੇ ਔਰ ਰੋਗ ਭੀ
ਜਾਤਾ ਰਹੇ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਨੀ ਚਾਹੀਏ॥

ਦਵਾ

ਮੁਰਦਾਸੰਗ - ਗੇਰੂ - ਚਨੇ - ਏਕ ਏਕ ਤੋਲੇ ਜਸਤ ਦੋ
ਤੋਲੇ ਉਨਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਬਾਰਹ ਵਰਖ ਕੇ ਪੁ-
ਰਾਨੇ ਗੁੜ ਮੇਂ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਮਲਾ-
ਈ ਮੇਂ ਲਪੇਟ ਕਰ ਨਿਤ ਖਵਾਵੇ ਜੋ ਯਹ ਗੋਲੀ ਗ-
ਰਮੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰੈ ਤੋ ਆਧੀ ਗੋਲੀ ਖਵਾਵੇ ਤੋ ਸਾਤ
ਦਿਨ ਮੇਂ ਰੋਗ ਜਾਤਾ ਰਹੇਗਾ ਔਰ ਜੋ ਇਸ ਗੋਲੀ ਸੇ

ਆਰਾਮ ਨ ਹੋ ਤੋ ਯਹ ਔਖਧਿ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ॥

ਨੁਸਖਾ

ਕੰਘੀ ਕੇ ਪਤੇ ਦਸ ਤੋਲੇ - ਸਿੰਗਰਫ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ -
ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ ਕੀ
ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਫਿਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਚਿਲਮ ਮੇਂ ਰਖ ਕ
ਰ ਮਿਟੀ ਕੇ ਹੁਕੇ ਕੋ ਤਾਜਾ ਕਰਕੇ ਪਿਲਾਵੇ ਔਰ
ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਹੁਕੇ ਕੋ ਤਾਜਾ ਕਰੇ ਪਹਿਲੇ
ਦਿਨ ਕਾ ਪਾਨੀ ਗਹਿਨੇ ਦੇ ਕੇਵਲ ਨੇਚੇ ਕੋ ਹੀ ਭਿ
ਗੋਲੇ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਸਾਤ ਦਿਨ ਕਰੇ ਔਰ ਜੋ ਚਾਹੇ
ਸੋ ਖਵਾਵੇ ਰੋਗ ਨਿਸਚਯ ਜਾਵੇ॥

ਔਰ ਜਬ ਬਾਲਕ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਚੁਕੇ ਤੋ ਫਿਰ
ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੀ ਅਥੇ ਚ੍ਰਿਤ ਚਿਕਿਤਸਾ ਜੈਸੀ ਕਿ ਆਤ
ਸ਼ਕ ਕੇ ਰੋਗੀ ਮਰਦੋਂ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੀ
ਗਈ ਹੈ ਸੋਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੀ ਕਰਨੀ ਔਰ ਜੋ ਵਹ
ਬਾਲਕ ਭੀ ਪੇਟ ਮੇਂ ਸੇ ਉਪਦੰਸ਼ ਰੋਗ ਯੁਕਤ ਆ
ਯਾ ਹੋ ਤੋ ਵਹ ਭੀ ਅਪਨੀ ਮਾਤਾ ਕੇ ਦੂਧ ਪੀਨੇ ਸੇ
ਅਛਾ ਹੋ ਜਾਇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਔਖਧਿ ਉਸ ਕੀ
ਮਾਤਾ ਕੋ ਦੀ ਜਾਇਗੀ ਉਸਕਾ ਅਸਰ ਦੂਧ ਕੇ ਦ੍ਵ
ਰਾ ਬਾਲਕ ਕੀ ਮਾਤਾ ਕੀ ਜਾਇਗੀ ਓਰ ਜੋ ਦੈਵ
ਯੋਗ ਸੇ ਆਰਾਮ ਨ ਹੋ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਵੇ॥

ਦਵਾ ਬਾਲਕੋਂ ਕੀ

ਕਟੇਰੀ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ - ਵਾਇਵੜ੍ਹੰਗ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ - ਦਾਖ

ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਪੀਸਕਰ ਆਧ
ਸੇਰ ਜਲ ਮੇਂ ਔਟਾਵੇ ਜਬ ਦੋ ਤੋਲੇ ਰਹਿ ਜੱ-
ਯ ਤਬ ਕਿਸੀ ਕਾਚ ਕੇ ਬਰਤਨ ਮੇਂ ਰਖ
ਛੋੜੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਰਤੀ ਲੇ-
ਕਰ ਉਸਕੀ ਮਾਤਾ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਮਿਲਾ
ਕਰ ਪਿਲਾਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਸੇ ਆਰਾਮ ਹੋਗਾ ਯਹ ਰੋਗ ਤੀ-
ਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਕ ਸਤਾਤਾ ਹੈ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪੰਡਿਤ ਰੰਗੀ
ਲਾਲ ਸੰਗ੍ਰਹੀਤੇ ਅਤ
ਸ਼੍ਰਕ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸ-
ਮਾਪਤੰ ॥
॥੧॥

ਅਥ ਸੁਜਾਕ ਕੀ

ਚਿਤਤਸਾ

ਯਹ ਰੋਗ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਏਕ ਤੋ ਆਤ
ਕ ਸੇ ਦੂਸਰਾ ਸ੍ਵਪਨ ਮੇਂ ਸਸਖਲਿਤ ਹੋਨੇ ਸੇ
ਸਰਾ ਵੇਸਵਾ ਕੇ ਸੰਗ ਸੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਯ
ਹ ਰੋਗ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਜਬ ਯਹ ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਹੋਤਾ
ਹੈ ਤਬ ਆਠ ਦਿਨ ਤੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਰਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ਫਿਰ
ਦਰਦ ਕਮ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ॥

ਸ੍ਵਪਨ ਮੇਂ ਬੀਰਯ ਨਿਕਲਨੇ ਕੇ -

ਸੁਜਾਕ ਕਾ ਯਤਨ -

ਜੋ ਕਿਸੀ ਮਨੁਖ੍ਯ ਕੋ ਸ੍ਵਪਨ ਮੇਂ ਕਾਮ ਵਿਲਾ
ਸ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋ ਔਰ ਬੀਰਯ ਸਸਖਲਿਤ ਹੋ ਜਾ-
ਯ ਉਸ ਸਮਯ ਸੋਤੇ ਸੇ ਆਂਖ ਖੁਲ ਜਾਇ ਤੋ ਵੀ-
ਰਯ ਨਿਕਲਨੇ ਸੇ ਰੁਕ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਸੁਜਾਕ ਰੋ-
ਗ ਕੋ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮਨੁਖ੍ਯ ਕੋ ਇ-
ਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਸੁਜਾਕ ਹੁਆ ਹੋ ਉਸ ਕੋ ਯਹ ਦ
ਵਾ ਦੇਨੀ ਚਾਹੀਏ॥

ਦਵਾਈ

ਦੋ ਤੋਲੇ ਅਲਸੀ ਕੋ ਰਾਤ ਕੋ ਆਧ ਸੇਰ ਜਲ ਮੇਂ
ਭਿਗੋ ਦੇ ਔਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਉਸ ਕਾ ਲੁਆਬ ਉਠਾ
ਕਰ [illegible] ਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਕਚੀ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾ ਕਰ
ਪੀਵੇ ਔਰ [illegible] ਖਟਾਈ ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਕਾ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇਂ -

ਅਥਵਾ

ਸੋਰਾ ਭੁਨਾ ਹੁਆ ਤੀਨ ਤੋਲੇ ਗਵਾਰ ਕੇ ਪਠੇ ਕਾ ਗੂੰ
ਦਾ ਛੈ ਤੋਲੇ ਦੋ ਤੋਲੇ ਗੂਦੇ ਮੇਂ ਏਕ ਤੋਲਾ ਸੋਰਾ ਮਿਲਾ
ਕਰ ਪ੍ਰਾਤਹ ਕਾਲ ਖਾਇ ਤੋ ਤੀਨ ਦਿਨ ਕੇ ਖਾਨੇ
ਸੇ ਪੁਰਾਨੀ ਸੁਜਾਕ ਭੀ ਜਾਤੀ ਰਹੇ ਯਹ ਦ
ਵਾਈ ਸਬ ਤਰਹ ਕੀ ਸੌਂਜਾਕ ਕੋ ਫਾਇਦਾ ਕ
ਰਤੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਖਾਨੇ ਮੇਂ ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਲੂਨ
ਉੜਦ ਕੀ ਦਾਲ ਕਾ ਪਰਹੇਜ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ

ਤ੍ਰਿਫਲਾ ਡੇਢ ਤੋਲਾ ਲੇ ਕਰ ਰਾਤ ਕੋ ਸੇਰ ਭਰ ਪਾ-
ਨੀ ਮੇਂ ਜੌ ਕੁਟ ਕਰਕੇ ਭਿਗੋਦੇ ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ
ਦਿਨ ਪ੍ਰਾਤਹ ਕਾਲ ਇਸੇ ਛਾਨ ਕਰ ਇਸ ਮੇਂ ਨਿ
ਲਾ ਥੋਥਾ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਮਿ
ਲਾਵੇ ਫਿਰ ਇਸ ਕਾ ਤੀਨ ਦਿਨ ਤਕ ਦਿਨ ਮੇਂ ਤੀ
ਨ ਦਫੇ ਪਿਚਕਾਰੀ ਲਗਾਵੇ ਤੋ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ
ਫਾਇਦਾ ਹੋਗਾ ॥

ਅਥਵਾ

ਕਾਹੂ ਗੋਖਰੂ - ਖੀਰੇ ਕੇ ਬੀਜ - ਬ੍ਰੌਂਫਲੀ ਯਹ ਸਬ
ਦਵਾ ਛਦਾਮ ਛਦਾਮ ਭਰ ਲੇ ਸੌਂਫ ਦਮੜੀ ਭਰ
ਲੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਠੰਢਾਈ ਬਨਾਲੇ
ਪਰੰਤੁ ਜਲ ਦੋ ਸੇਰ ਸੇ ਕਮ ਨ ਲੇਂ ਜਿਤਨੀ ਦਫੇ
ਪਿਆਸ ਲਗੇ ਇਸੇ ਹੀ ਪੀਵੇ ਇਸੀ ਤਰਹ ਸਾਤ
ਦਿਨ ਸੇਵਨ ਕਰੇ ਤੋ ਸੁਜਾਕ ਆਦਿ ਸਬ ਰੋਗ ਇੰ
ਦ੍ਰੀ ਕੇ ਜਾਏਂ - ਨਿਮਕ ਮਿਰਚ ਖਟਾਈ ਕਾ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇਂ

ਅਬ ਵੇਸ਼ਵਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੇ ਉਤਪੰਨ ਸੁਜਾਕ ਕਾ ਯਤਨ

ਯਹ ਸੌਂਜਾਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਕਿ
ਵੇਸ਼ਵਾ ਕੇ ਪਾਸ ਰਹੇ ਤੋ ਉਸ ਸਮੇ ਯਹ ਨਹੀਂ ਜਾਨਾ ਜਾ-
ਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇ ਸੌਂਜਾਕ ਹੈ ਜਬ ਲਿੰਗ ਯੋਨਿ ਮੇਂ ਪਹੁੰਚਤ
ਹੈ ਤੋ ਯਹ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਸੇ ਭੂਭਲ ਮੇਂ ਭੁਰ
ਸ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤੋ ਮਨੁਖ੍ਯ ਉਸੀ ਸਮਯ ਉਸ ਸੇ ਅਲ
ਗ ਹੋ ਜਾਏ ਤੋ ਉੱਤਮ ਹੈ ਨਹੀ ਤੋ ਦੋ ਤੀਨ ਦਿਨ ਕੇ ਪੀ-
ਛੇ ਮੂਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਉਤਰਤਾ ਔਰ ਬਡੀ ਕਠਿਨਤਾ ਤਥਾ
ਪੀੜਾ ਸੇ ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਆਤਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪੀਪ ਨਿਕਲਨੇ
ਲਗਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪੀਪ ਕੀ ਰੰਗਤ ਸੁਫੇਦ ਜਰਦੀ ਮਿਲੀ
ਹੋ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇ ॥

ਨੁਸਖਾ ਸੌਂਜਾਕ

ਸਿਰਸ ਕੇ ਬੀਜ - ਬਿਨੌਲੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਬਕਾਇਨ ਕੇ
ਬੀਜ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਯਹ ਤੀਨੋ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ
ਲੇ ਕਰ ਬਾਰੀਕ ਪੀਸੇ - ਔਰ ਬਰਗਦ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ
ਮਿਲਾ ਕਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾ
ਵੇ ਔਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਨਿਤ੍ਯ ਪ੍ਰਾਤਹ ਕਾਲ ਖਾ ਕਰ ਊ-
ਪਰ ਸੇ ਪਾਉ ਭਰ ਗੋ ਕਾ ਦੂਧ ਪੀਵੇ ਖਟੀ ਔਰ ਬਾਤ
ਲ ਵਸਤੂਓਂ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ॥
ਔਰ ਜੋ ਪੀਪ ਕੀ ਰੰਗਤ ਸੁਰਖੀ ਲੀਏ ਹੋਏਂ ਤੋ ਯਹ
ਔਖਧਿ ਦੇ ॥

ਅਥਵਾ

ਕਬਾਬਚੀਨੀ - ਦਾਲਚੀਨੀ - ਗੁਲਾਬ ਕੇ ਫੂਲ - ਸੁ-

ਫੈਦ ਮੂਸਲੀ-ਅਸਗੀਧ ਨਾਗੌਰੀ-ਸੇਲਖੜੀਏ
ਸਬ ਦਵਾ ਛੈ ਛੈ ਮਾਸੇ ਲੇਨਾ ਚਾਹੀਏ-ਫਿਰ ਇਨ
ਸਬਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਏਕ ਤੋਲੇ ਕੀ ਮਾਤ੍ਰਾ
ਪਾਉ ਭਰ ਗੌਕੇ ਦੂਧ ਕੇ ਸਾਥ ਖਾਇ ਤੋ ਔਰ ਖਟਾ
ਈ ਵਾਦੀ ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਇਨਕਾ ਪਰਹੇਜ ਕਰੈ ਔ
ਰ ਇਕੀਸ ਦਿਨ ਇਸ ਦਵਾ ਕਾ ਸੇਵਨ ਕਰੈ ਤੋ ਯਹ
ਰੋਗ ਅਵਸ਼੍ਯ ਜਾਤਾ ਰਹੇਗਾ॥

ਔਰ ਏਕ ਸੁਜਾਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਥੋ
ੜੇ ਸੇ ਅਰਸੇ ਮੇਂ ਮਨੁਖ੍ਯ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਤੀਨ ਚਾਰ ਵਾ
ਰ ਸੰਭੋਗ ਕਰੈ ਔਰ ਹਰਵਾਰ ਮੂਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਸੋ ਰਹੇ
ਔਰ ਵਿਅਰਥ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਲਿਪਟਾ ਰਹੇ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਬੀਰਯ ਕੀ ਥੋੜੀ ਸੀ ਬੂੰਦ ਲਿੰਗ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਮੇਂ ਜਮ ਜਾ
ਤੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਮੇਂ ਮਦਿਰਾ ਕੇ ਸਦ੍ਰਸ ਫੇਣ ਹੋ ਕਿ
ਸਵੇਰੇ ਤਕ ਘਾਵ ਕਰ ਦੇਤੀ ਹੈ ਯਹ ਅਵਸਥਾ ਤੋ ਬੁ
ਧਿ ਮਾਨੋਂ ਕੀ ਹੈ ਔਰ ਬਾਜ਼ੇ ਕੈਸੇ ਮੂਰਖ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਥੋ
ੜੇ ਕਾਲ ਮੇਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਤੀਨ ਚਾਰ ਦਫੇ ਸੰਭੋਗ ਕਰ
ਕੇ ਮੂਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਔਰ ਚਿਪਟੇ ਹੀ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ
ਫਿਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹਮਕੋ ਸੌਜਾਕ ਹੋਗਿਆ ਹੈ ਔਰ
ਵੇ ਲੋਗ ਅਪਨੀ ਮੂਰਖਤਾ ਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰ
ਤੇ ਔਰ ਸੋਜ਼ਾਕ ਕਾ ਨਾਮ ਬਦਨਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ
ਸੌਜਾਕ ਕੇ ਲੀਏ ਯਹ ਦਵਾ ਉੱਤਮ ਹੈ॥

ਦਵਾ ਪਿਚਕਾਰੀ ਕੀ

ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ-ਪੀਲੀ ਕੌਡੀ-ਵਲਾਇਤੀ ਨੀਲ ਯਹ
ਸਬ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ ਲੇ ਇਨਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਰਖੇ ਫਿ-

ਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ ਆਧ ਸੇਰ ਜਲ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ
ਖੂਬ ਹਿਲਾਵੇ ਫਿਰ ਲਿੰਗ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਮੇਂ ਪਿਚਕਾਰੀ ਦੇ
ਵੇ ਪਰੰਤੂ ਜਹਾਂ ਤਕ ਹੋਸਕੇ ਪਿਚਕਾਰੀ ਦੇਨਾ ਜੋ
ਗਯ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਸੇ ਕਈ ਏਕ ਹਾਨੀ ਹੋਤੀ ਹੈਂ-
ਏਕ ਤੋ ਯਹ ਕਿ ਅੰਡਕੋਖੋਂ ਮੇਂ ਪਾਨੀ ਉਤਰ ਪ
ਤਾ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਯਹ ਕਿ ਵਿੰਦੂ ਕੁਸਾਦ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਅ
ਰਥਾਤ ਲਿੰਗ ਕਾ ਛਿਦ੍ਰ ਚੌੜਾ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਇਸ ਸਬ
ਬ ਸੇ ਜਹਾਂ ਤਕ ਹੋਸਕੇ ਪਿਚਕਾਰੀ ਨ ਦੇਂ॥

ਦਵਾਈ

ਕਤੀਰਾ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਤਾਲਮਖਾਨੇ ਏਕ ਤੋਲਾ ਇਨ
ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਬਾਰੀਕ ਪੀਸ ਕਰ ਇਸ ਮੇਂ ਬਰਾਬਰ ਕੀ
ਖੰਡ ਮਿਲਾਕਰ ਚਾਰ ਮਾਸ਼ੇ ਤਥਾ ਛੇ ਮਾਸ਼ੇ ਕੀ ਫਕੀ
ਲੇ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਉਭਰ ਗੌ ਕਾ ਦੂਧ ਪੀਵੇਂ॥

ਔਰ ਜੋ ਮਨੁਖਯ ਵੇਸਵਾ ਕੇ ਪਾਸ ਇਸ ਰੀਤ
ਸੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸੰਭੋਗ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਆਲਿੰਗਨ ਕਰੇ ਔ
ਰ ਜਬ ਵਿਖਯ ਕਰੇ ਤਬ ਪਹਿਲੇ ਮੂਤ ਕਰਕੇ ਉਸ
ਸੇ ਸੰਭੋਗ ਕਰੈ ਤੋ ਉਸ ਮਨੁਖ ਕੋ ਕਭੀ ਯਹ ਸੁਜ
ਾਕ ਰੋਗ ਨਹੀ ਹੋਤਾ॥

ਔਰ ਜੋ ਦੈਵਯੋਗ ਸੇ ਹੋਭੀ ਜਾਇ ਤੋ ਜਾਨਲੇ
ਕਿ ਇਸ ਵੇਸ਼ਵਾ ਹੀ ਕਾ ਸੁਜਾਕ ਥਾ ਐਸੇ ਸੁਜਾਕ
ਵਾਲੇ ਕੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇ॥

ਦਵਾਇ ਦੀ ਜੁਲਾਬ ਕੀ

ਸੀਤਲ ਚੀਨੀ - ਕਲਮੀ ਸੋਰਾ - ਸੁਫੈਦ ਜੀਰਾ -
ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ - ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ

ਰੰ ਬਤੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਕੋਰੇ ਦੀਪਕ ਮੇਂ ਰਖਕਰ ਉਸ·
ਮੇ ਅਰਿੰਡੀ ਕਾ ਤੇਲ ਭਰ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਜਲਾ ਦੇਵੇ
ਔਰ ਉਸਕੇ ਊਪਰ ਏਕ ਕਚੀ ਮਿਟੀ ਕਾ ਪਾੜ ਰਖ
ਕਰ ਕਾਜਲ ਪਾੜ ਲੇ ਫਿਰ ਉਸ ਕਾਜਲ ਕੋ ਦੋਨੋ ਵ
ਕਤ ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਲਗਾਇ ਕਰੈ ਖਟਾਈ ਔਰ ਬਾਦੀ
ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰੈ ॥

ਨੁਸਕਾ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ
ਸੁਜਾਕ ਕਾ

ਕੁਲਫਾ ਕੇ ਬੀਜ-ਪੋਸਤ ਕੇ ਬੀਜ-ਸੁਫੈਦ ਕਕੜੀ
ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ-ਤਰਬੂਜ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ-
ਯਹ ਸਬ ਪੰਦ੍ਰਹ ਪੰਦ੍ਰਹ ਮਾਸ਼ੇ ਲੇ-ਔਰ ਛੋਟਾ ਗੋਖ
ਰੂ-ਬਬੂਲ ਕਾ ਗੋਂਦ-ਕਤੀਰਾ ਯਹ ਛੈ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ ਲੇ
ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਈਸਬਗੋਲ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਤੀ
ਨ ਮਾਸੇ ਕੀ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਲੇ ਫਿਰ ਗੋਲੀ ਨਿਤਯ
ਗਿਆਰਹ ਦਿਨ ਤਕ ਸੇਵਨ ਕਰੇ ਤੋ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਕੀ ਸੋਜਾਕ ਜਾਇ ॥

ਅਥਵਾ -

ਪੀਯਾਵਾਂਸੇ ਕੇ ਛੋਟੇ ਪਤੇ ਕੋ ਜਲਾ ਕਰ ਉਸ ਕੀ ਰਾ·
ਖ ਮੇਂ ਕਤੀਰਾ ਕਾ ਪਾਨੀ ਮਿਲਾ ਕਰ ਚਨੇ ਕੇ ਬਰਾਬ
ਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇਂ ਔਰ ਗੁਲ ਖੈਰਾ ਕੋ ਰਾਤ ਕੋ ਭਿਗੋ
ਦੇ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਮਲ ਕਰ ਛਾਨ ਲੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਉਸ
ਗੋਲੀ ਕੋ ਖਾ ਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਇਸ ਰਸ ਕੋ ਪੀਵੇ ਤੋ
ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੌਜਾਕ ਜਾਏ ॥

ਅਥਵਾ

ਹਲਦੀ ਔਰ ਆਮਲੇ ਦੋਨੋਂ ਬਰਾਬਰ ਲੇਕਰ ਚੂਰਣ ਕਰੇ
ਇਸਕੇ ਬਰਾਬਰ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਨਿਤ੍ਯ ਪਾ-
ਨੀ ਕੇ ਸਾਥ ਫਾਂਕੇ ਤੋ ਆਠ ਦਿਨ ਮੇਂ ਸੌਜ਼ਾਕ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸੁਫੈਦ ਰਾਲ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ ਬਰਾਬਰ ਕੀ ਮਿਸ
ਰੀ ਮਿਲਾਕਰ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ ਨਿਤ੍ਯ ਖਾਇ ਤੋ ਸੌਜ਼ਾਕ ਜਾਇ
ਔਰ ਪੀਵ ਨਿਕਲਨੀ ਬੰਦ ਹੋਇ।

ਅਥਵਾ

ਟਾਕ ਕੀ ਕੌਂਪਲ - ਸੂਕੇ ਟਾਕ ਕਾ ਗੋਂਦ - ਟਾਕ ਕੀ ਛਾਲ
ਟਾਕ ਕੇ ਫੂਲ - ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਛਾਨ ਕਰ ਬਰਾਬਰ
ਕੀ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਇਸ ਮੇ ਸੇ ੩॥ ਮਾਸ਼ੇ ਕੱਚੇ ਦੂਧ
ਕੇ ਸਾਥ ਖਾਇ ਤੋ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੌਜ਼ਾਕ ਔਰ ਪੀ
ਵ ਨਿਕਰਨਾ ਬੰਦ ਹੋਇ।

ਅਥਵਾ

ਮਹਿੰਦੀ ਕੇ ਪਤੇ - ਆਮਲੇ - ਜੀਰਾ ਸੁਫੈਦ - ਧਨੀਆਂ
ਗੋਖਰੂ ਯਹ ਸਬ ਔਖਧਿ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇਕਰ ਜਬ
ਕੂਟ ਕਰੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇ ਸੇ ਏਕ ਤੋਲਾ ਰਾਤਿ ਕੋ ਪਾਨੀ
ਮੇਂ ਭਿਗੋਵੇ ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਮਲ ਛਾਨ ਕਰ ਔਰ ਤੀਨ
ਮਾਸ਼ੇ ਕਤੀਰਾ ਪੀਸ ਕਰ ਪੀਛੇ ਇਸ ਮੇਂ ਏਕ ਤੋਲਾ ਖਾਂ
ਡ ਮਿਲਾਕਰ ਪੀਵੇ ਦਿਨ ੭ ਤੋ ਸੋਜ਼ਾਕ ਜਾਇ।

ਨੁਸਕਾ

ਸੰਤਵਾਹੂਲੀ ਕਾ ਕਾਟ ਕਰ ਪੀਇ ਤੋ ਸੌਜ਼ਾਕ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਕਲੌਂਗਾ ਕੇ ਬੀਜ ੯ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ ਲੇਕਰ ਆਧ ਸੇਰ ਦੂ-

ਧ ਮੇਂ ਭਿਗੋਕਰ ਰਾਤ੍ਰਿ ਮ ਓਸ ਮੇਂ ਧਰ ਰਾਖੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਤ
ਹਕਾਲ ਛਾਨਕਰ ਉਸ ਮੇਂ ਥੋੜੀ ਖਾਂਡ ਰਲਾ ਕਰ ਪੀ
ਵੇ ਪਰੰਤੂ ਕਲੀਂਗਾ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਭਿਜੋਵੇ
ਤੋ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੌਂਜਾਕ ਜਾਇ।

ਅਥਵਾ

ਬਬੂਲ ਕੀ ਕੋਂਪਲ - ਗੋਖਰੂ - ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇ
ਕਰ ਇਨਕਾ ਰਸ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਥੋੜਾ ਬੂਰਾ ਮਿਲਾ
ਕਰ ਪੀਵੇ ਤੋ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੌਂਜਾਕ ਜਾਇ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਰੀਥੇ ਰੰਗੀ ਲਾਲ
ਸੰਗ੍ਰਹਿਤੇ ਸੌਂ
ਜਾਕ ਵਿਰਿਧਿ
ਤਾ ਸੰਪੂਰ
ਣ॥

ਅਥ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਅਥ ਜਿਰਿਆਨ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਮੇਹ
ਕਾ
ਯਤਨ

ਜਾਨਨਾ ਚਾਹਿਏ ਕਿ ਯਹ ਰੋਗ ਕਿਸੀ ਕੋ ਸੌਂਜਾਕ ਕੇ
ਕਾਰਣ ਸੇ ਔਰ ਕਿਸੀ ਕੋ ਆਤਸ਼ਕ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ
ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਬ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਰੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਤਬ ਆ
ਰਾਮ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੜ੍ਹ ਸੇ ਬੜੀ ਕਠਿਨਤਾ

ਸੇ ਆਰਾਮ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਹ ਸੌਜਾਕ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਹੋ ਉਸਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ

ਖਰਬੂਜੋਂ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਤੀਨ ਤੋਲੇ - ਖੀਰੇ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਡੇਢ ਤੋਲਾ - ਘੀਆ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਪਿਟਕੜ - ਅਜਵਾਇਣ ਖੁਰਾਸਾਨੀ - ਬੰਸਲੋਚਨ - ਇਸਪੰਦ ਕੇ ਬੀਜ - ਕੁਲਫੇ ਕੇ ਬੀਜ - ਗੇਹੂੰ ਕਾ ਸਤ - ਬਾਦਾਮ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਕਤੀਰਾ - ਮੁਲਹਠੀ ਕਾ ਸਤ - ਪੋਸਤ ਕੇ ਦਾਨੇ - ਗੋਂਦ - ਅਜਮੋਦ - ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਸਾਤ ਸਾਤ ਮਾਸੇ ਲੇ ਫਿਰ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਛਾਨਕਰ ਰਖੇ ਫਿਰ ਬੀਹਦਾਨਾ ਸਾਤ ਮਾਸੇ ਲੇਕਰ ਉਸਕਾ ਲੁਆਬ ਨਿਕਾਲਕਰ ਉਸ ਪੀਸੀ ਹੂਈ ਦਵਾਈ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਜੰਗਲੀ ਬੇਰ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਛੈ ਮਾਸੇ ਗੋਖਰੂ ਔਰ ਛੈ ਮਾਸੇ ਸੂਕਾ ਧਨੀਆਂ ਕੂਟਕਰ ਪਾਉ ਸੇਰ ਜਲ ਮੇਂ ਰਾਤ ਕੋ ਭਿਗੋਦੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕੋ ਖਾਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਇਸ ਨਿਤਰੇ ਹੂਏ ਜਲ ਕੋ ਪੀਵੇ ਪਰੰਤੂ ਗੋਲੀ ਕੋ ਦਾਂਤੋਂ ਸੇ ਨ ਲਗਾਵੇ ਸਾਬੁਤ ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਏ ਤੋ ਪ੍ਰਮੇਹ ਜਾਇ ਖਟਾਈ ਔਰ ਬਾਦੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਕਾ ਪਰਹੇਜ ਕਰੈ॥

ਅਥਵਾ

ਅਲਸੀ ਪਾਵ ਸੇਰ - ਵੰਸਲੋਚਨ ਚਾਰ ਤੋਲੇ - ਈਸਬਗੋਲ - ਸੇਲਖੜੀ - ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀ-

ਸਕਰ ਬਰਾਬਰ ਕੀ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਏਕ ਹਥੇਲੀ
ਭਰ ਨਿਤਯ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਖਾਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਉ ਭਰ
ਗੋਕਾ ਦੂਧ ਪੀਵੇ ਤੋ ਪ੍ਰਮੇਹ ਜਾਏ ਪਰੰਤੂ ਗੁੜ ਖਟਾ
ਈ ਤੇਲ ਬਿਨਜੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰਨਾ॥

ਔਰ ਜਬ ਯਹ ਰੋਗ ਸੌਜਾਕ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ
ਤੋ ਉਸਕੀ ਪ੍ਰੀਖ੍ਯਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਲਿੰਗ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਮੇਂ ਸੇ ਪੀ
ਵ ਨਿਕਲਤੀ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਮੇਹ ਮੇਂ ਬੀਰਯ ਬਹੁਤ ਪਤ
ਲਾ ਹੋਕਰ ਵਹਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਯਹ ਪ੍ਰਮੇਹ ਤੀਨ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੋਤਾ ਹੈ।

ਏਕ ਤੋ ਯਹ ਕਿ ਸਰਦੀ ਪਾਕਰ ਬੀਰਯ ਪਾਨੀ ਕੇ
ਸਮਾਨ ਹੋਕਰ ਵਹਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਪਰਮੇਹ ਵਾਲੇ
ਕੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਨੀ ਚਾਹੀਏ॥

ਦਵਾ

ਵਰਗਦ ਕੀ ਹਵੀ - ਪਾਵ ਸੇਰ ਲੇਕਰ ਇਸਕੋ ਵਰ
ਗਦ ਹੀ ਕੇ ਪਾਵ ਸੇਰ ਦੂਧ ਮੇਂ ਭਿਗੋਕਰ ਛਾਇਆ ਮੇਂ
ਸੁਖਾਵੇ - ਔਰ ਬਬੂਲ ਕਾ ਗੋਂਦ ਸਾਲਬ ਮਿਸਰੀ ਸ
ਕਾਕੁਲ ਮਿਸਰੀ ਯਹ ਸਬ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ ਲੇ ਔਰ ਮੂਸ
ਲੀ ਸਿਆਹ - ਮੂਸਲੀ ਸੁਫੈਦ ਯਹ ਦੋਨੋਂ ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ
ਤੋਲੇ ਇਨ ਸਬਕੋ ਕੂਟਛਾਨ ਕਰ ਬਰਾਬਰ ਕੀ ਕਚੀ
ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਨਿਤਯ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਖਾਕ-
ਰ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਵ ਭਰ ਗੋਕਾ ਦੂਧ ਪੀਵੇ ਔਰ ਖਟੀ
ਤਥਾ ਬਾਤਲ ਵਸਤੂੰ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰੇ ਤੋ ਸਾਤ
ਦਿਨ ਮੇਂ ਨਿਸਚਯ ਹੀ ਆਰਾਮ ਹੋਇ॥

ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਪਰਮੇਹ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਗਰਮੀ ਪਾਕਰ

ਬੀਰਯ ਪਿਗਲਕਰ ਪੀਲਾਪਨ ਲੀਏ ਹੂਏ ਵਹਤਾ
ਹੈ ਇਸ ਰੋਗਵਾਲੇ ਕੋ ਯਹ ਦਵਾ ਉਚਿਤ ਹੈ॥

ਦਵਾਈ

ਵਵੂਲ ਕੀ ਕੱਚੀ ਫਲੀ - ਸੇਮਰ ਕੇ ਕੱਚੇ ਫੂਲ - ਢਾਕ
ਕੀ ਕੋਮਲ ਕੋਮਲ ਕੋਂਪਲ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਆਮ ਕੀ
ਕੈਰੀ - ਮੁੰਡੀ - ਕੱਚੇ ਅੰਜੀਰ - ਅਨਾਰ ਕੀ ਮੁੰਹਮੁ
ਦੀ ਕਲੀ - ਜਲਵੜੀ ਕਚੀ - ਯਹ ਸਬ ਔਖਧ
ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲ ਔਰ ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ
ਸਬ ਸੇ ਆਧੀ ਕੱਚੀ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ
ਨਿਤ੍ਯ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਗੋ ਕੇ ਦੂਧ ਕੇ ਸੰਗ ਖਾਇ ਤੋ ਪ੍ਰ-
ਮੇਹ ਜਾਇ॥

ਤੀਸਰੇ ਯਹ ਕਿ ਵਾਤਪਿਤ ਕੇ ਵਿਕਾਰ ਸੇਂ ਪ੍ਰਮੇਹ
ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਉਸਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇ॥

ਦਵਾਈ

ਉੜਦ ਕਾ ਆਟਾ ਆਧਸੇਰ - ਇਮਲੀ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕਾ ਚੂਰ
ਣ ਆਧਸੇਰ - ਸੇਲਖੜੀ ਤੀਨ ਤੋਲੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪੀ
ਸ ਛਾਨਕਰ ਇਸ ਮੇਂ ਤੀਨ ਪਾਵ ਕਚੀ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ
ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ ਨਿਤ੍ਯ ਪ੍ਰਾਤਹ ਕਾਲ ਕੇ ਸਮਯ ਖਾਇ ਔ
ਰ ਉਪਰ ਸੇ ਪਾਉਭਰ ਗੋ ਕਾ ਦੂਧ ਪੀਵੇ ਤੋ ਸਾਤ
ਦਿਨ ਮੇਂ ਪਰਮੇਹ ਜਾਇ॥

ਔਰ ਕਭੀ ਕਭੀ ਰੁਧਿਰ ਵਿਕਾਰ ਸੇ ਭੀ ਪਰਮੇਹ
ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਇਸ ਮੇਂ ਬਾਦਸਲੀਕ ਫਸਤ ਖੋਲੇ ਔਰ ਇ-

ਙੀ ਜੁਲਾਬ ਦੇਕਰ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇ॥

ਦਵਾ-

ਭੁਨੇ ਚਨੇ ਕਾ ਚੂਨ ਪਾਵ ਸੇਰ- ਸੀਤਲ ਚੀਨੀ ਏਕ
ਤੋਲਾ- ਸੁਫੈਦ ਜੀਰਾ ਛੈ ਮਾਸੇ- ਸ਼ਕਰਤੀਗਾਲ ਛੈ
ਮਾਸੇ- ਇਨ ਸਬਕੋ ਕੂਟਛਾਨ ਕਰ ਇਸ ਮੇਂ ਤੀਨ ਤੋਲੇ
ਕੱਚੀ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਚਾਰ ਤੋਲੇ ਫਾਂਕੇ ਉ-
ਪਰ ਸੇ ਗੋਕਾ ਦੂਧ ਪਾਉ ਭਰ ਪੀਵੇ ਔਰ ਯਥੋਚਿਤ
ਪਰਹੇਜ ਕਰੇ ਔਰ ਜਬ ਆਦਮੀ ਕੇ ਸੋਜਾਕ ਪੈਦਾ
ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਸੇ ਮਨੁਖ ਜੋ ਔਖਧੀਓਂ
ਕੀ ਬਤੀ ਬਨਾਕਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਮੇਂ ਚਲਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਇ-
ਸ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕਾ ਛਿਦ੍ਰ ਚੌੜਾ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ
ਇਸ ਕੋ ਵਿੰਦ੍ਰ ਕੁਸ਼ਾਦ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਰੋਗ ਵਾਲੇ ਕੋ
ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਵੈ-

ਵਿੰਦ੍ਰ ਕੁਸ਼ਾਦ ਕੀ
ਚਿਕਤਸਾ-

ਗੋਕਾ ਘ੍ਰਿਤ ਦੋ ਤੋਲੇ- ਰਸਕਪੂਰ- ਸੁਫੈਦਾ ਕਾਸ਼-
ਗਰੀ ਸੇਲਖੜੀ ਯਹ ਦਵਾ ਏਕੁ ਏਕ ਮਾਸ਼ੇ- ਨੀਲਾ
ਥੋਥਾ ਏਕ ਰਤੀ ਪਹਿਲੇ ਘ੍ਰਿਤ ਕੋ ਖੂਬ ਧੋਵੇ ਫਿਰ
ਸਬ ਔਖਧੀਓਂ ਕੋ ਪੀਸ ਛਾਨ ਕਰ ਘ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਮਿਲ-
ਕਰ ਮਰਹਮ ਬਨਾਲੇ ਔਰ ਰੂਈ ਕੀ ਮਹੀਨ ਬਤੀ
ਪਰ ਮਰਹਮ ਕੋ ਲਪੇਟ ਕਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਮੇਂ
ਧਰੇ ਤੋ ਆਰਾਮ ਹੋ॥

ਆਤਸ਼ਕ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਜੋ ਪਰਮੇਹ ਹੋ
ਉਸਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ॥

ਜੋ ਆਤਸਕ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਪਰਮੇਹ ਹੋਇ ਤੋ ਉਸ
ਕੀ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ਏਕ ਛੋ
ਟਾ ਸਾ ਘਾਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਬੀਰਜ ਭੀ ਪਤਲਾ ਸੁ
ਰਖੀ ਲੀਏ ਹੂਏ ਰਹਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਕ ਤੋ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ
ਕੀ ਗਰਮੀ ਦੂਸਰੇ ਆਤਸਕ ਕੀ ਗਰਮੀ ਤੀਸਰੇ
ਉਨ ਦਵਾਈਓਂ ਕੀ ਗਰਮੀ ਜੋ ਆਤਸਕ ਮੇਂ ਦੀਗ
ਈ ਇਤਨੇ ਦੋਖ ਜੋ ਮਿਲਨੇ ਸੇ ਪਰਮੇਹ ਰੋਗ ਹੋ
ਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਨੀ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ।

ਦਵਾ

ਆਕ੍ਰਕਰਾ - ਸੁਪਾਰੀ ਕੇ ਫੂਲ - ਮੂਸਲੀ ਸੁਫੈ
ਦ - ਤੈਦਲੀ - ਮੀਠੇ ਇੰਦ੍ਰ ਜੌਂ - ਗੋਖਰੂ ਬੜੇ ਗਿਲੋ
ਇ ਸਤ - ਕੌਂਚ ਕੇ ਬੀਜ - ਉਟੰਗਣ ਕੇ ਬੀਜ ਅਜਵ
ਇਨ - ਅਜਮੋਦ - ਸੀਤਲਚੀਨੀ - ਕੁਲੀਜਨ -
ਸੋਰੰਜਾਨ ਮੀਠਾ - ਸਾਲਬ ਮਿਸਰੀ - ਸਕਾਕੁਲ
ਮਿਸਰੀ - ਅਲਸੀ - ਸਤਾਵਰ - ਤਵਾਸ਼ੀਰ - ਬ-
ਡੀ ਇਲਾਇਚੀ ਕੇ ਬੀਜ - ਦਮੂਲ ਅਖਵਨੇ - ਯ
ਹ ਸਬ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਛਾਨ
ਕਰ ਸਾਤ ਤੋਲੇ ਬੂਰਾ ਮਿਲਾ ਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਨਿ
ਤ ਪ੍ਰਾਤਹ ਸਮਯ ਖਾਇ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਵ ਭਰ
ਗੌ ਕਾ ਦੂਧ ਪੀਵੇ ਤੋ ਚਾਲੀਸ ਦਿਨ ਮੇਂ ਪਰਮੇ
ਹ ਨਿਸਚਯ ਜੜ੍ਹ ਮੂਲ ਸੇ ਜਾਇ ਯਹ ਨੁਸਖਾ
ਨਿਹਾਇਤ ਉਮਦਾ ਹੈ॥

ਔਰ ਜੋ ਵੀਰਯ ਜਿਆਦੀ ਲੀਏ ਹੂਏ ਰਹਤਾ ਹੋ ਤੋ
ਉਸ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਐਸੀ ਦਵਾ ਦੇਨੀ ਚਾਹੀਏ ਜੋ ਪ-

ਫ੍ਰਮੇਹ ਔਰ ਆਤਸਕ ਕੋ ਗੁਣਦਾਇਕ ਹੈ॥

ਨੁਸਕਾ ਪਰਮੇਹ

ਅਕਰਕਰਾ ਗੁਜਰਾਤੀ-ਗੁਲਗੁਲ ਕੇ ਬੀਜ-ਗੋਖ
ਰੂ ਛੋਟੇ ਗੋਖਰੂ ਵਡੇ-ਸੁਪਾਰੀ ਕੇ ਫੂਲ-ਸਿਆਹ ਮੂ
ਸਲੀ-ਸੁਫੈਦ ਮੁਸਲੀ-ਸੇਮਰ ਕਾ ਮੁਸਲਾ-ਮੀਠੇ
ਇੰਦ੍ਰ ਜੌ-ਗਿਲੋਇ ਸਤ-ਲਸੂੜੇ ਕੌਂਚ ਕੇ ਬੀਜ-
ਉਟੰਗਨ ਕੇ ਬੀਜ-ਤਾਲਮਖਾਨੇ ਸੀਤਲਚੀਨੀ-
ਮੀਠਾ ਸੋਰੰਜਾਨ-ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ
ਤਜਕਲਮੀ-ਵਿਜੇਰੇ ਕਾ ਸਤ-ਪਠਾਨੀ ਲੋਧ ਯਹ
ਨੌ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਛਾਨ ਕਰ ਸਬ ਸੇ ਆ-
ਧਾ ਬੂਰਾ ਮਿਲਾ ਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਨਿਤ੍ਯ ਗੋ ਕੇ ਦੂਧ ਕੇ
ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਤਹ ਸਮਯ ਖਾਇ ਤੋ ਪ੍ਰਮੇਹ ਜਾਇ ਔਰ
ਖਟਾਈ ਆਦਿ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰਨਾ॥

ਔਰ ਏਕ ਪਰਮੇਹ ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਔਰ ਖਟਾਈ ਔ
ਰ ਗਰਮ ਅਹਾਰ ਆਦਿ ਕੇ ਅਧਿਕ ਖਾਨੇ ਸੇ ਉਤਪੰ
ਨ ਹੋਤੀ ਹੈ ਉਸਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਨੀ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ-

ਦਵਾ

ਦੋਨੋਂ ਮੂਸਲੀ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ-ਕਲੌਂਜੀ ਸਿਆਹ ਪਾਂਚ ਤੋ
ਲੇ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਛਾਨ ਕਰ ਬਰਾਬਰ ਕਾ ਬੂਰਾ ਮਿਲਾ
ਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਪਾ ਭਰ ਗੌ ਕੇ ਦੂਧ ਕੇ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਤਹ
ਕਾਲ ਖਾਇਆ ਕਰੇ।
ਤੋ ਪਰਮੇਹ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਕਦੇਹੂ ਗੋਂਦ ਪੰਦਰਹ ਤੋਲੇ ਲੇਕਰ ਪੀਸ ਛਾਨ ਕਰ
ਇਸ ਮੇਂ ਦਸ ਤੋਲੇ ਕੱਚੀ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਨਿਤ੍ਯ
ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਏਕ ਤੋਲਾ ਪਾਵ ਭਰ ਗੋ ਕੇ ਦੂਧ ਕੇ ਸੰਗ
ਖਾਇ ਤੋ ਪ੍ਰਮੇਹ ਰੋਗ ਜਾਇ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਮ
ਗ੍ਰੰਥੇ ਪੰਡਿਤ ਰੰਗੀਲਾਲ
ਸੰਗ੍ਰਹੀਤੇ ਪ੍ਰਥਮ
ਭਾਗੇ ਪ੍ਰਮੇਹ
ਚਿਕਿਤਸਾ
ਯਾ
ਦ੍ਵਿਤੀਯ ਪ੍ਰਕਾਰ-

ਅਥ ਚਤੁਰਥ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਜਿਸ ਮਨੁਖ੍ਯ ਕਾ ਬੀਰਯ ਪਤਲਾ ਹੋਗਿਆ
ਹੋ ਉਸ ਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ॥

ਮੂਸਲੀ ਸੁਫੈਦ-ਖਰਬੂਜੇ ਕੀ ਗਿਰੀ-ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ
ਤੋਲੇ ਪੇਠੇ ਆਧ ਸੇਰ-ਘੀਕੁਵਾਰ ਕਾ ਗੂਦਾ ਆਧ
ਪਾਵ-ਕਬਾਬਚੀਨੀ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ-ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪੀਸ
ਕਰ ਏਕ ਸੇਰ ਖੰਡ ਕੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਕਰਿਕੇ ਉਸ ਮੇਂ ਸਬ
ਦਵਾ ਮਿਲਾਕਰ ਮਾਜੂਨ ਬਨਾਲੇ-ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ
ਸੇ ਏਕ ਤੋਲਾ ਨਿਤ੍ਯ ਖਾਇ ਤੋ ਬੀਰਯ ਗਾੜ੍ਹਾ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਏਕ ਸੇਰ ਗਾਜਰੋਂ ਕੋ ਛੀਲਕਰ ਘੀ ਮੇਂ ਭੂਨਲੇ ਫਿਰ
ਆਧ ਸੇਰ ਜਲੇਬੀ ਮਿਲਾਕਰ ਹਲਵਾ ਬਨਾਲੇ ਫਿਰ ਪ

ਚ ਤੋਲੇ ਨਿਤ੍ਯ ਖਾਇ ਤੋ ਬੀਰਜ ਗਾਢਾ ਹੋ ਔਰ ਤਾ-
ਕਤ ਭੀ ਅਧਿਕ ਹੋਇ।

ਅਥਵਾ

ਪਾਵ ਸੇਰ ਛੁਹਾਰੇ ਗਾਇਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਪਕਾਕਰ ਪੀਸ
ਲੇ ਔਰ ਪਾਵ ਸੇਰ ਕਣਕ ਕੋ ਨਿਸ਼ਾਸਤਾ- ਔਰ ਪਾ-
ਵ ਸੇਰ ਚਨੇ ਕਾ ਵੇਸਨ- ਇਨ ਕੋ ਭੁਨ ਲੇ ਫਿਰ ਤੀਨ ਪਾ-
ਵ ਖਾਂਡ ਔਰ ਆਧ ਸੇਰ ਘੀ ਡਾਲਕੇ ਸਬ ਕਾ ਹਲਵ
ਬਨਾ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਬਾਦਾਮ ਪਾਵ ਸੇਰ- ਪਿਸਤ
ਪਾਵ ਸੇਰ- ਚਿਲਗੋਜਾ ਪਾਵ ਸੇਰ- ਅਖਰੋਟ ਕੀ
ਗਿਰੀ ਆਧ ਪਾਵ ਸਬ ਕੋ ਬਾਰੀਕ ਕਰਕੇ ਹਲਵ
ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਦੇਂ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਚਾਰ ਤੋਲੇ ਨਿਤ੍ਯ
ਖਾਇ ਤੋ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਬੀਰਜ ਕੋ
ਗਾਢਾ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ

ਮੀਠੇ ਆਮੋਂ ਕਾ ਰਸ ਤੀਨ ਸੇਰ- ਖਾਂਡ ਸੁਫੈਦ ਏਕ
ਸੇਰ- ਗੋਕਾ ਘੀ ਆਧ ਸੇਰ- ਗੋਕਾ ਦੂਧ ਏਕ ਸੇਰ
ਸਹਿਤ ਪਾਵ ਸੇਰ- ਪਹਿਲੇ ਇਨ ਨੀਚੇ ਲਿਖੀ ਦਵਾ-
ਈਓਂ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲੇ- ਬਹਮਨ ਸੁਫੈ-
ਦ- ਬਹਮਨ ਸੁਰਖ- ਸੋਂਠ- ਸੇਮਰ ਕਾ ਮੂਸਲਾ
ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ- ਬਾਦਾਮ ਕੀ ਗਿਰੀ ਚਾਰ ਤੋਲੇ-
ਸਾਲਬ ਮਿਸਰੀ ਚਾਰ ਤੋਲੇ- ਸਿੰਘਾੜਾ ਚਾਰ ਤੋਲੇ-
ਪੀਪਲ ਛੈ ਮਾਸੇ- ਖੋਲੰਜਾਨ ਛੈ ਮਾਸੇ- ਪਿਸ
ਤਾ ਚਾਰ ਤੋਲੇ- ਬਦਾਮ- ਪਿਸਤਾ- ਸਿੰਘਾੜੇ- ਪ
ਹਿਲੇ ਪੀਸ ਕਰ ਘੀ ਮੇਂ ਭੁਨ ਲੇ ਫਿਰ ਆਮ ਕਾ ਰ-

ਸ ਔਰ ਖਾਂਡ ਔਰ ਸ਼ਹਿਤ ਔਰ ਦੂਧ ਇਨਕੋ ਕਲੀ
ਕੇ ਬਰਤਨ ਮੇਂ ਮੱਠੀ ਆਂਚ ਪਰ ਪਕਾਵੇ ਫਿਰ ਸਬ
ਚੀਜੇਂ ਡਾਲਕਰ ਹਲਵਾ ਕੇ ਤੌਰ ਭੂਨ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ
ਮੇ ਸੇ ਦੋ ਤੋਲੇ ਨਿਤ੍ਯ ਖਾਇ ਤੋ ਬੀਰਜ ਅਧਿਕ ਪੈ-
ਦਾ ਹੋਇ ਔਰ ਪਤਲੇ ਸੇ ਗਾੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ

ਬਬੂਲ ਕੀ ਛਾਲ ਔਰ ਫਲੀ - ਔਰ ਗੋਂਦ ਔਰ ਕਾਂ
ਫਲ - ਇਨ ਸਬਕੋ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਕੂਟ ਛਾਨ ਕਰ
ਸਬ ਕੀ ਬਰਾਬਰ ਖਾਂਡ ਮਿਲਾਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਰੋਜ਼
ਖਾਇ ਤੋ ਬੀਰਜ ਗਾੜ੍ਹਾ ਹੋਇ।

ਅਥਵਾ

ਵਰਗਦ ਕੇ ਫਲ ਕੋ ਸੁਕਾਕਰ - ਪੀਸ ਲੇ ਫਿਰ
ਇਸਮੇ ਸੇ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਆਫਿਕ ਗੌ ਕੇ ਪਾਵ ਭਰ
ਦੂਧ ਕੇ ਸਾਥ ਫਾਂਕੇ ਤੋ ਬੀਰਜ ਗਾੜ੍ਹਾ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸਾਲਬ ਮਿਸਰੀ - ਦੋਨੋਂ ਮੂਸਲੀ - ਸੇਮਰ ਕਾ ਮੂ-
ਸਰਾ - ਕਾਮਰਾਜ ਸੋਂਠ - ਯਹ ਸਬ ਡੇਢ ਡੇਢ ਤੋਲਾ
ਸਲਗਮ ਕੇ ਬੀਜ - ਸੋਇਆ ਕੇ ਬੀਜ - ਗਾਜਰ
ਕੇ ਬੀਜ ਪਿਆਜ ਕੇ ਬੀਜ - ਮਿਰਚ ਪੀਪਲ - ਯ
ਹ ਸਬ ਆਠ ਆਠ ਮਾਸ਼ੇ - ਸਹਿਤ ਪਾਵ ਸੇਰ - ਲਾ-
ਲ ਬੂਰਾ ਪਾਵ ਸੇਰ - ਇਨ ਸਬਕੋ ਏਕਤ੍ਰ ਕਰ ਸ-
ਹਿਤ ਬੂਰੇ ਕੀ ਚਾਸਨੀ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਮਾਜੂਨ ਬਨ
ਲੇ ਫਿਰ ਇਸਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਤੋਲਾ ਨਿਤ੍ਯ ਖਾਇ ਔਰ
ਖਟਾਈ ਕਾ ਪਰਹੇਜ ਕਰੇ ਤੋ ਯਹ ਮਾਜੂਨ ਇੰਦ੍ਰੀ

ਕੇ ਪ੍ਰਬਲ ਕਰੇ ਔਰ ਵਿਗੜੇ ਹੂਏ ਬੀਰਜ ਕੋ ਸ਼ੁਧ-
ਰਤੀ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ

ਸਾਲਵੀਮਿਸਰੀ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ - ਸਕਾਕੁਲਮਿਸਰੀ -
ਤੀਨ ਤੋਲੇ - ਅਕਰਕਰਾ - ਕੁਲੀਜਨ - ਸਮੁੰਦ੍ਰਸੋ-
ਖ ਤਿਲਾਵੇਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਅਸਗੰਧ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ
ਪੀਪਲ ਮਸਤਗੀ - ਹਾਲਮ ਕੇ ਬੀਜ - ਜਾਇਫਲ
ਸੋਂਠ - ਦੋਨੋਂ ਬਹਮਨ - ਦੋਨੋ ਤੋਦਰੀ - ਛੈ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ
ਛਿਲੇ ਹੂਏ ਸੁਫੈਦ ਤਿਲ ਕੌਂਚ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ -
ਗਾਜਰ ਕੇ ਬੀਜ - ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਜਲਵੜੀ - ਕੇ-
ਸਰ ਤੀਨ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਸਬ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਕੰਦ ਲੇ ਔ-
ਰ ਤਿਗੁਨੇ ਸ਼ਹਿਤ ਮੇਂ ਸਬ ਮਿਲਾਕਰ ਮਾਜੂਨ ਬਨਾ-
ਵੇ ਔਰ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ ਨਿਤ ਖਾਇ ਤੋ ਬੀਰਜ ਗਾਢਾ ਹੋਇ

ਅਥਵਾ

ਰੇਗਮਾਹੀ - ਇੰਦ੍ਰਜੌਂ - ਸੁਫੈਦ ਪੋਸਤ ਕੇ ਦਾਨੇ ਨਰ-
ਕਚੂਰ - ਸੁਫੈਦ ਚੰਦਨ - ਨਾਰਿਅਲ ਕੀ ਗਿਰੀ -
ਬਾਦਾਮ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਪਿਸਤਾ ਚਿਲਗੋਜੇ ਕੀ ਮੀਂ-
ਗੀ - ਅਖਰੋਟ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਮੁਨਕਾ ਕਾਲੇ ਤਿਲ
ਛਿਲੇ ਹੂਏ ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ - ਪ੍ਯਾਜ
ਕੇ ਬੀਜ - ਸ਼ਲਗਮ ਕੇ ਬੀਜ - ਕੌਂਚ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂ-
ਗੀ - ਹਾਲਮ ਕੇ ਬੀਜ - ਮਾਈ ਅਸਗੰਧ ਕੇ ਬੀਜ -
ਗਾਜਰ ਕੇ ਬੀਜ - ਮਸਤਗੀ - ਨਾਗਰਮੋਥਾ - ਅ-
ਗਰ ਤੇਜਪਾਤ ਵਿਜੋਰੇ ਕਾ ਛਿਲਕਾ - ਚੀਤਾ - ਸੋਯਾ
ਕੇ ਬੀਜ - ਮੂਲੀ ਕੇ ਬੀਜ - ਦੋਨੋਂ ਨਾਦੇਰੀ - ਦੋਨੋਂ ਮੂਸ-

ਲੀ - ਯਹ ਸਬਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਜਿਲਾਜੀਤ ਆਕਰਕਰਾਹ ਲੌਂਗ ਜਲਵਤਰੀ - ਜਾਇਫਲ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦਾਲਚੀਨੀ - ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਨੌ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ ਸਹਿਤ ਔਰ ਸੁਫੈਦ ਬੂਰਾ ਸਬ ਸੇ ਦੂਨਾ ਲੇਕਰ ਪਾਕ ਬਨਾਵੈ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਤੋਲਾ ਨਿਤ ਖਾ- ਇਤੇ ਇਸ ਮਾਜੂਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੋ ਬਲਵਾਨ ਕ- ਰਨੇ ਮੇਂ ਔਰ ਬੀਰਯ ਕੇ ਗਾਢਾ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਦੂਸਰੀ ਕੋ- ਈ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਅਥ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਕਾ
ਯਤਨ

ਜਾਨਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਕਾਮਦੇਵ ਕੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਜਾਤੀ ਰਹਿਤੀ ਹੈ ਏਕ ਤੋ ਯਹ ਮਨੁਖ੍ਯ ਹਥ ਰਸ ਕਰਕੇ ਨਪੁੰਸਕ ਬਨ ਬੈਠਤਾ ਹੈ ਔਰ ਹਥ ਰਸ ਕੇ ਭੀ ਕਈ ਭੇਦ ਹੈਂ ਏਕ ਤੋ ਯਹ ਕਿ ਸਰਦੀ ਕੇ ਦਿਨੋਂ ਮੇਂ ਸੋਤੇ ਸਮਯ ਰਾਤ੍ਰਿ ਕੋ ਯਹ ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਯਹ ਤੋ ਸਾਧ੍ਯ ਹੈ ਇਸ ਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਯਹ ਕਿ ਬਾਜੇ ਮਨੁਖ੍ਯ ਪ੍ਰਾਖਾਨੇ ਮੇਂ ਯਾ ਕਿਸੀ ਮੈਦਾਨ ਮੇਂ ਹਥ ਰਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਏਕ ਤੋ ਹਥ ਰਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਬੁਰਾ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਵੋ ਹ ਮੂਰਖ ਇਸ ਕਾਮ ਕੇ ਕਰਿਕੇ ਉਸ ਵਕਤ ਪਾਨੀ ਸੇ ਧੋ ਡਾਲਤੇ ਹੈਂ ਗਰਮ ਨਸੋਂ ਪਰ ਜੋ ਸੀਤਲ ਪਾਨੀ ਪੜਾ ਔਰ ਊਪਰ ਸੇ ਹਵਾ ਲਗੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਕ- ਮੇਂ ਨਸੇਂ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈਂ ਇਸ ਪਰ ਭੀ ਕੋਈ ਕੋਈ ਮੂਰ-

ਖ ਨਿਤ ਨਿਯਮ ਬਾਂਧਕਰ ਹਥਰਸ ਕੀਆ ਕਰਤੇ
ਹੈਂ ਔਰ ਵਾਜ਼ੇ ਆਠਵੇ ਦਿਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਤਕ ਦੋਚ
ਰ ਵਰਖ ਤਕ ਣਾਤਾ ਕਾ ਬਲ ਰਹਾ ਤਬ ਤਕ ਕੀਆ
ਕਰੇ ਔਰ ਕਭੀ ਇਸ ਦੁਸ੍ਟ ਕਰਮ ਸੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕਤੇ
ਅੰਤ ਕੋ ਬਲਹੀਨ ਹੋਕਰ ਪਛਤਾਂਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਹਰ
ਏਕ ਹਕੀਮ ਵ ਜਰਾਹੀ ਸੇ ਔਖਧਿ ਪੂਛਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ
ਨਪੁੰਸਕ ਕੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਨੀ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ॥

ਦਵਾ-

ਹਾਥੀ ਦਾਂਤ ਕਾ ਚੂਰਾ - ਏਕ ਤੋਲਾ - ਮਛਲੀ ਕੇ ਦਾਂਤੋਂ
ਕਾ ਚੂਰਾ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਲੌਂਗ ਆਠ ਮਾਸ਼ੇ - ਜਾਇਫਲ
ਗੁਜਰਾਤੀ ਦੋ ਨਗ - ਨਰਗਿਸ ਕੀ ਜੜ ਏਕ ਨਗ -
ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਦੋ ਪੋਟਲੀ ਬਨਾਵੇ
ਔਰ ਆਧਪਾਵ ਭੇਡ ਕਾ ਦੂਧ ਹਾਂਡੀ ਮੇਂ ਭਰਕਰ ਔ
ਟਾਵੇ ਜਬ ਉਸਮੇਂ ਸੇ ਭਾਪ ਉਠਨੇ ਲਗੇ ਤਬ ਉਸ ਭਾ
ਪ ਪਰ ਉਨ ਪੋਟਲੀਓਂ ਕੋ ਗਰਮ ਕਰਿਕੇ ਪੇਡੂ ਜਾਂਘ
ਔਰ ਲਿੰਗ ਕੋ ਸੇਕੇ ਫਿਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੇ ਊਪਰ ਬੰਗਲਾ
ਪਾਨ ਬਾਂਧ ਦੇਵੇ ਔਰ ਪਾਨੀ ਨ ਲੱਗਨੇ ਦੇ ਫਿਰ
ਇਸ ਔਖਧਿ ਕੋ ਖਿਲਾਵੇ॥

ਦਵਾ ਖਾਨੇ ਕੀ-

ਗਿਲਗੋਜੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਸੁਫੈਦ ਪੋਸਤ ਕੇ ਦਾਨੇ -
ਸਿਆਹ ਮੂਸਲੀ - ਕੁਲੀਜਨ - ਲੌਂਗ ਫੂਲਦਾਰ
ਸਾਲਵਮਿਸਰੀ - ਜਲਵੜੀ - ਭੈਂਡਲੀ - ਤਾਲ
ਮਖਾਨੇ - ਬੀਜਬੰਦ - ਸਿਤਾਵਰ - ਬ੍ਰਹਮਡੰਡੀ -

ਤਜ-ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਚਾਰ ਚਾਰ ਤੋਲੇ-ਪ੍ਰਿਭ ਕਛਾਨੈ
ਮਾਸ਼ੇ-ਇਨ ਸਬਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਘ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਚਿ
ਕਨਾ ਕਰਕੇ ਆਧ ਸੇਰ ਸ਼ਹਿਤ ਕੀ ਚਾਸਨੀ ਮੇਂ-
ਮਿਲਾਵੇ-ਫਿਰ ਇਸਮੇ ਸੇ ਦੋਦੋ ਮਾਸੇ ਦੋਨੋ ਸਮ
ਯ ਖਾਯਾ ਕਰੇ ਤੋ ਚਾਲੀਸ ਦਿਨ ਮੇਂ ਨਪੁੰਸਕਤਾ
ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ - ਭੁਜਰਾਤੀ ਜਾਇਫਲ-
ਅਫੀਮ - ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ - ਸਮੁਲ ਕੀ ਜੜ੍ਹ
ਪੀਪਲਾ ਮੂਲ - ਛੈ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ - ਉਨ ਸਬਕੋ ਮਹੀ
ਨ ਪੀਸਕਰ ਏਕ ਤੋਲਾ ਮੀਠੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ
ਖੂਬ ਰਗੜੇ ਜਬ ਮਲਹਮ ਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋ ਜਾਇ
ਤਬ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲਗਾਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ
ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਬਾਂਧੇ ਔਰ ਜੋ ਇਸਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ
ਪਰਮੇਹ ਹੋ ਜਾਇ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇ॥

ਦਵਾਈ-

ਸਿਆਹ ਮੂਸਲੀ - ਨਾਗੌਰੀ ਅਸਗੰਧ - ਧਾਵੇ ਕੇ ਫੂ
ਲ ਭੁਨੇ ਚਨੇ - ਸੋਂਠ - ਜਰਦਕੇ ਬੀਜ - ਕੈਦਰਾਉ-
ਟੰਗਨ ਕੇ ਬੀਜ - ਪਿਸਤੇ ਕੇ ਫੂਲ - ਤਾਲਮਖਾਨੇ
ਯਹ ਸਬ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਇਨ ਸਬਕੋ ਮਹੀਨ ਕਰ
ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾ ਬੂਰਾ ਮਿਲਾਕਰ ਇਸਮੇ ਸੇ ਏਕ ਤੋ
ਲਾ ਨਿਤ ਖਾਇ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਵ ਭਰ ਗੌਕਾ ਦੂਧ
ਪੀਵੇ ਖਟਾਈ ਬਾਦੀ ਸੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇ॥

 ਔਰ ਜੋ ਹਥਰਸ ਕਰਨੇ ਸੇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਟੇਢੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋ
ਇਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰੇ॥

ਦਵਾ-

ਅਫੀਮ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਜਾਇਫਲ ਅਕ੍ਰਕਰਾ
-ਦਾਲਚੀਨੀ - ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ ਮਾਸ਼ੇ -
ਪਿਆਜ਼ ਨਰਗਿਸ ੧ ਤੋਲਾ - ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜ
ੜ ਕਾ ਛਿਲਕਾ ਡੇਢ ਤੋਲਾ ਸਬ ਕੋ ਦੋ ਪਹਰ ਤਕ ਮ
ਦਰਾ ਮੇਂ ਘੋਟ ਕਰਕੇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲਗਾਵੇ ਤਥਾ
ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਬਤੀ ਕਰ ਰਾਖੇ ਔਰ ਸਮਯ ਪਰ ਮਦਰ
ਮੇਂ ਘਿਸ ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਤੋ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕਾ ਟੇਢਾਪਨ
ਜਾਇ॥

ਔਰ ਬਾਜ਼ੇ ਮਨੁਖ ਲੌਂਡੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੇ ਸੇ ਨਪੁੰਸ
ਕ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਸੰਭੋਗ ਨਹੀ ਕਰ ਸ-
ਕਤੇ ਉਨਕੀ ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਸੇ ਅਨ੍ਯ ਪੁਰਖ ਆਨੰਦ
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਆਪ ਜਰਾਹੀਓਂ ਸੇ ਦਵਾ
ਈ ਪੂਛਤੇ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਲੌਂਡੇਬਾਜ਼ ਮਨੁਖਆਂ ਕਾ
ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਰਨੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਕੀ
ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਜਬ ਕਾਮ ਉਦਯ ਹੋਗਾ ਤੋ
ਫਿਰ ਭੀ ਲੌਂਡੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰੇਗਾ ਔਰ ਜੋ ਇਸਕੀ ਚਿਕਿ
ਤਸਾ ਕਰਨੀ ਹੀ ਅਵਸ਼੍ਯ ਹੋ ਤੋ ਪ੍ਰਥਮ ਐਸੀ ਦ-
ਵਾ ਲਗਾਵੇ ਜਿਸ ਸੇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੀ ਖਾਲ ਉਡ ਜਾਵੇ
ਕਿਉਂਕਿ ਜਬ ਕਸ਼੍ਟ ਸੇ ਆਰਾਮ ਹੋਗਾ ਤੋ ਫਿਰ ਐਸਾ
ਕਾਮ ਕਭੀ ਨ ਕਰੇਗਾ।

ਨੁਸਖਾ ਪਹਲੀ

ਸੀਖੀਆ - ਜਮਾਲਗੋਟਾ - ਕਾਲੇ ਤਿਲ - ਆਕਰਕਰ੍ਹਾ
ਧ ਯਹ ਸਬ ਏਕ ਏਕ ਮਾਸਾ ਲੇਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀ
ਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲੇਪ ਕ
ਰੇ ਊਪਰ ਸੇ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਬਾਂਧਦੇ
ਵੇ ਜਬ ਛਾਲਾ ਪੜ ਜਾਇ ਤਬ ਘੀ ਧੋਕਰ ਲਗਾਵੇ
ਅਥਵਾ ਯਹ ਰੌਗਨ ਮਰਦਨ ਕਰੇ॥

ਰੌਗਨ ਕੀ ਬਿਧਿ

ਰੀਠ ਬਹੇੜੀ - ਆਕਰਕਰਾਹ - ਸੁਕੇ ਕੇਚੂਏ - ਘੋੜੇ
ਕਾ ਨਖ - ਕੁਲੀਜਨ - ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇਕਰ ਸਬ
ਕੋ ਜੌ ਕੂਟ ਕਰਕੇ ਆਤਸ਼ੀ ਸੀਸੀ ਮੇਂ ਭਰ ਕਰ ਪਾਤ
ਲ ਯੰਤ੍ਰ ਦੁਆਰਾ ਖੀਂਚ ਕਰ ਏਕ ਬੂੰਦ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲ-
ਗਾਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਬਾਂਧ ਦੇਵੇ ਤੋ ਚਾਲੀ
ਸ ਰੋਜ਼ ਮੇਂ ਆਰਾਮ ਹੋ ਜਾਇਗਾ।

ਅਥਵਾ

ਜਾਇਫਲ - ਜਲਵੜੀ - ਛੁਵੀਲਾ - ਮਨੁਖ ਕੇ
ਕਾਨ ਕੀ ਮੈਲ - ਯਹ ਸਬ ਛੈ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ ਗੰਧੇ ਕੇ ਅੰ-
ਡਕੋਸ਼ੇ ਕਾ ਰੁਧਿਰ ਚਾਰ ਤੋਲੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਦੁਆਤਸ਼
ਸਰਾਬ ਮੇਂ ਯਹਾਂ ਤਾਂਈ ਘੋਟੇ ਜੋ ਪਾਵ ਭਰ ਸਰਾਬ ਸੁ-
ਖ ਜਾਇ ਤਬ ਇਸ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਮਰਦਨ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ

ਕੜਵੇ ਘੀਆ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਦੋ ਤੋਲੇ ਸੁਫੈਦ ਚਿਰਮਿ
ਠੀ - ਅਕਰਕਰਾਹ ਛੈ ਛੈ ਮਾਸੇ - ਤੇਜਬਲ - ਪੀਪ
ਰਾਮੂਲ - ਤੀਨ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਗਾਇ ਕੇ

ਘ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਤੀਨ ਦਿਨ ਤਕ ਘੋਟੇ ਔਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲਗ
ਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਨ ਬਾਂਧੇ ਤੋ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਜਾਇ।

ਅਥਵਾ

ਜਮਾਲਗੋਟੇ ਕੋ ਗਧੇ ਕੀ ਲੀਦ ਮੇਂ ਔਟਾ ਕੇ ਸੁਫੈਦ
ਚਿਰਮਿਠੀ - ਕੁਚਲਾ ਕੀ ਰਾਖ - ਅਕਰਕਰਾਹ - ਸੁ
ਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾ ਛਿਲਕਾ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ ਸਭ ਕੋ
ਪੀਸ ਕਰ ਗੋਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਉਤਨਾ ਘੋਟੇ ਜੋ ਤੀਨ ਸੇਰ
ਦੂਧ ਕੋ ਸੁਖ ਜਾਇ ਪੀਛੇ ਇਸ ਚੋਏ ਕੀ ਤਰਹ ਖੀਂਚੇ
ਫਿਰ ਇਸ ਕਾ ਲੇਪ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਸੁਪਾਰੀ ਬਚਾ ਕਰ
ਕਰੈ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਨ ਬਾਂਧੇ ਤੋ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ - ਲਾਲ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ -
ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਛਿਲਕਾ ਡੇਢ ਡੇਢ ਤੋਲਾ - ਵਰਾ ਜਾਇਫ
ਲ ਏਕ ਨਗ - ਅਫੀਮ ਨੌ ਮਾਸ਼ੇ ਸਭ ਕਾ ਚੂਰਨ ਕਰ
ਕੇ ਵਹੁ ਗੋ ਚਰਬੀ ਦੋ ਤੋਲੇ ਮਿਲਾ ਕੇ ਏਕ ਦਿਨ ਘੋਟ
ਕਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਕੇ ਰਾਖੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੋਆਤਸ਼ੀ ਮੇਂ ਘਿ
ਸ ਕੇ ਸਬ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਨ
ਬਾਂਧੇ ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਦਵਾ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੀ ਸੁਪਾਰੀ ਕੋ ਬਚ
ਕਰ ਲਗਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ

ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕਾ ਛਿਲਕਾ ਆਧ ਪਾਵ - ਸੁਫੈਦ
ਚਿਰਮਿਠੀ ਆਧ ਪਾਵ - ਕੜਵਾ ਕੂਟ ਦੋ ਤੋਲੇ - ਜਮਾ
ਲਗੋਟਾ ਦੋ ਤੋਲੇ ਇਨ ਸਬ ਕਾ ਚੂਰਨ ਕਰ ਕੇ ੧੫ ਸੇਰ
ਗੋਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਕੇ ਪਕਾਵੇ ਫਿਰ ਇਸ ਕਾ ਦ-

ਹੀਜਮਾਕਰ ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਚਾਰਸੇਰ ਪਾਨੀ ਮਿਲਾ
ਕਰ ਇਸਕੋ ਰਈ ਸੇ ਢੁਲੋ ਕੇ ਮਾਖਨ ਨਿਕਾਲੇ ਔ
ਰ ਇਸਕੀ ਮਠਾ ਕੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮੇਂ ਗਾਡ ਦੇਵੇ ਕਿਉਂਕਿ
ਯਹ ਵਿਖ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈਂ ਔਰ ਮਾਖਨ ਕੇ ਤਾਈਂ ਕਰ
ਰਾਖੇ ਫਿਰ ਇਸਮੇ ਸੇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲੇਪ ਕਰੇ ਊਪ
ਰ ਸੇ ਪਾਨ ਬਾਂਧੇ ਔਰ ਏਕ ਰਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਾਨ
ਮੇਂ ਧਰ ਕਰਕੇ ਖਾਇ ਤੋ ਪੰਦ੍ਰਹ ਦਿਨ ਮੇਂ ਆਰਾਮ
ਹੋਜਾਇਗਾ॥

ਔਰ ਜੋ ਮਨੁਖ ਗੁਦਾਭੰਜਨ ਕਰਾਨੇ ਸੇ ਨਪੁੰਸਕ ਹੁਆ ਹੋਇ ਉਸਕਾ ਯਤਨ-

ਔਰ ਜੋ ਕਿਸੀ ਮਨੁਖ ਨੇ ਬਾਲਕ ਪਨ ਮੇਂ ਗੁਦਾਭੰ
ਜਨ ਕਰਾਈ ਹੋਇ ਔਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੋ ਮਲਵਾਈ ਹੋਇ
ਇਸੀ ਕਾਰਣ ਸੇ ਨਪੁੰਸਕ ਹੁਆ ਹੋਇ ਤੋ ਉਸਕੀ
ਚਿਕਿਤਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ ਔਰ ਜੋ ਕੇਵਲ ਗੁਦਾਭੰ-
ਜਨ ਹੀ ਕਰਾਇਆ ਹੋਇ ਤੋ ਇਸਕੀ ਦਵਾਈ ਇਸ
ਰੀਤ ਸੇ ਕਰੇ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉਸ ਨੁਕਸੇ ਸੇ ਸੇਕ ਕਰੇ ਜਿ
ਸਮੇਂ ਹਾਥੀ ਦਾਂਤ ਕਾ ਚੂਰਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਪੁਸ੍ਤ
ਕ ਕੇ ੪੬ ਸਫੇ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਫਿਰ ਯਹ ਦਵਾ ਖਿਲਾਵੇ-

ਦਵਾ

ਗੇਹੂੰ ਕਾ ਮੈਦਾ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ-ਵੇਸਨ ਸਾਤ ਤੋਲੇ-ਇਨ
ਕੋ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ ਘੀ ਮੇਂ ਭੂਨ ਲੇ ਪੀਛੇ ਬਾਦਾਮ ਕੀ ਮੀਂ-
ਗੀ-ਪਿਸਤੇ ਚਿਲਗੋਜ਼ੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ-ਨਾਰੀਏਲ
ਕੀ ਗਿਰੀ-ਖੁਮਾਨੀ ਕੈਂ ਛੈ ਮਾਸੇ-ਸਾਲਵ ਮਿਸਰੀ

ਏਕ ਤੋਲਾ ਲਾਲ ਵਹਮਨ ਸੁਫੈਦ ਵਹਮਨ ਤੀਨ ਤੀ
ਨ ਮਾਸ਼ੇ - ਸਕਾਕੁਲ ਮਿਸਰੀ ਛੈ ਮਾਸੇ ਅੰਬਰ ਛੈ
ਮਾਸੇ ਅਸਹਵ ਕਲਮੀ - ਦਾਰਚੀਨੀ ਪ੍ਰਤਿ ਏਕ
ਤੀਨ ਤੀਨ ਮਾਸ਼ੇ ਇਨ ਸਬਕੋ ਕੂਟ ਪੀਸ ਕਰ
ਵੇਸਨ ਮੈਦਾ ਮੇਂ ਮਿਲਾਵੇ ਔਰ ਦਸ ਤੋਲੇ ਮਿਸਰੀ
ਔਰ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ ਸਾਹਿਤ ਇਨ ਕੀ ਦਸ ਤੋਲੇ ਗੁਲਾਬ
ਕੇ ਅਰਕ ਮੇਂ ਚਾਸਨੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਮੇਂ ਸਬ ਦਵਾ ਮਿ
ਲਾਕਰ ਮਾਜੂਨ ਬਨਾਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇ ਸੇ ਦੋ ਤੋਲੇ
ਨਿਤਯ ਖਾਏ ਔਰ ਖਟਾਈ ਔਰ ਬਾਦੀ ਸੇ ਪਰ-
ਹੇਜ਼ ਕਰੇ।

ਔਰ ਏਕ ਨਪੁੰਸ਼ਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ
ਕਿ ਬਹੁਤ ਸੇ ਮਨੁੱਖ ਯੌਬਨ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਇਸ
ਤ੍ਰੀ ਸੇ ਸੰਭੋਗ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਉਸ ਸੰਭੋਗ ਕਰਤੇ
ਸਮਯ ਘਰ ਮੇਂ ਕੋਈ ਆਗਿਆ ਹੋ ਉਸ ਵਕਤ ਸਮ
ਭੋਗ ਕਰਨੇ ਸੇ ਉਠ ਖੜਾ ਹੋ ਔਰ ਬੀਰਯ ਖਲਾਸ
ਨ ਹੂਆ ਹੋ ਔਰ ਫਿਰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਕੇ ਬਾਦ ਸਮਭੋਗ
ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਇਸ ਮੇਂ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੋ ਹਵਾ ਲਗਾਨੇ ਸੇ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੀ
ਨਸੇਂ ਢੀਲੀ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈਂ ਐਸੇ ਨਪੁੰਸਕ ਕੋ ਯਹ ਦਵਾ
ਦੇਵੇ।

ਦਵਾ-

ਗਾਦਰ ਪਠੇ ਕਾ ਰਸ ਦਸ ਤੋਲੇ - ਮੂੰਗ ਕਾ ਆਟਾ ਦ
ਸ ਤੋਲੇ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਘ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਭੂਨੇ
ਫਿਰ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਗੋਖਰੂ - ਪਿਸਤਾ ਤਾਲਮਖਾਨੇ - ਬ-
ਦਾਮ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਯਹ ਸਬ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ ਕੂਟ ਛਾਨ ਕਰ

ਰ ਮਿਲਾਵੇ ਔਰ ਪਾਵ ਭਰ ਕੰਦ ਕੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਮੇਂ ਸਬਕੋ
ਮਿਲਾਕਰ ਮਾਜੂਨ ਬਨਾਲੇ ਫਿਰ ਦੋ ਤੋਲੇ ਨਿਤ ਖਾ
ਇ ਔਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਯਹ ਦਵਾ ਲਗਾਵੇ॥

ਦਵਾ

ਆਕੂਰਕਰਾਹ-ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ-ਮਾਲਕੰਗ
ਨੀ-ਸੋਹਨਮਾਖੀ-ਕਾਲੇ ਤਿਲ-ਸਿੰਗਰਫ-ਹਰਤ
ਲ-ਤਦਕੀਆ-ਸੁਫੈਦ ਘਿਰਗਮਠੀ-ਮੂਲੀ ਕੇ ਬੀਜ
ਸ਼ਲਗਮ ਕੇ ਬੀਜ-ਬੀਰਵਹੋਟੀ-ਸੀਤਲਚੀਨੀ
ਸ਼ੇਰ ਕੀ ਚਰਬੀ ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇਕ
ਰ ਸਬਕੇ ਜੌਕੂਟ ਕਰਕੇ ਆਤਸ਼ੀ ਸੀਸੀ ਮੇਂ ਭਰਕ
ਰ ਪਾਤਾਲ ਜੰਤ੍ਰ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਤੇਲ ਨਿਕਾਲੇ ਔਰ ਰਾਤ
ਕੋ ਸੋਤੇ ਸਮਯ ਏਕ ਬੂੰਦ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਮਲਕਰ ਊਪ-
ਰ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਗਰਮ ਕਰਿਕੇ ਬਾਂਧ ਦੇਵੇ ਤੌ ੨੧ ਦਿ
ਨ ਮੇਂ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਜਾਤਾ ਰਹੇ॥ ਅਥਵਾ-
ਅਕਰਕਰਾਹ-ਲੌਂਗ-ਕੇਚੂਏ-ਆਸਗੰਧ-ਯਹ ਸਬ
ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਬੀਰ ਬਹੋਟੀ ਚਾਰ ਮਾਸ਼ੇ-ਮੁਰਦਾਸੰਗ
੪ ਮਾਸ਼ੇ-ਰਾਹੂ ਮਛਲੀ ਕਾ ਪਿਤਾ ੪ ਨਗ-ਸਿੰਗਰ
ਫ ੪ ਮਾਸ਼ੇ-ਜਮਾਲਗੋਟਾ ੪ ਮਾਸ਼ੇ-ਸਾਂਡੇ ਕੀ ਚਰਬੀ
੩ ਤੋਲੇ ਮੋਮ ੨ ਤੋਲੇ ਪਾਰਾ ੧ ਤੋਲਾ ਇਨ ਸਬਕੋ ਮਿ
ਲਾਕੇ ਖੂਬ ਰਗੜੇ ਜਬ ਮਲਹਮ ਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋ ਜਾਇ ਤੋ
ਰਾਤ ਕੋ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਲਿੰਗ ਪਰ ਲੇਪ ਕਰੇ ਔਰ ਊਪਰ
ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਬਾਂਧੇ ਪਾਨੀ ਨ ਲਗਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ

ਧਤੂਰੇ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾ ਛਿਲਕਾ-ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ-

ਕਾ ਛਿਲਕਾ-ਆਕ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਕੀ ਛਾਲ-ਅਕਰਕਰਾਹ
ਗੁਜਰਾਤੀ-ਬੀਰਬਹੋਟੀ-ਥੋਕਾਦੂਧ ਯਹ ਸਬ ਏਕ
ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇ ਪੀਸ ਕਰ ਦੋ ਤੋਲੇ ਤਿੱਲ ਕੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਪਕਾਵੇ
ਜਬ ਦਵਾ ਜਲ ਜਾਇ ਤੋ ਬ ਤੇਲ ਕੋ ਛਾਨ ਕਰ ਲਿੰਗ
ਪਰ ਮਰਦਨ ਕਰੇ ਊਪਰ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਗਰਕੇ ਬਾਂਧੇ
ਔਰ ਪਾਨੀ ਨ ਲਗਾਨੇ ਦੇ॥

ਔਰ ਏਕ ਨਪੁੰਸਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬ-
ਹੁਤ ਸੇ ਮਨੁਖ੍ਯ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਬੈਠਾ ਕੇ ਖੜੇ
ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬਹੁਤ ਸੇ ਮਨੁਖ੍ਯ ਆਪ ਨੀਚੇ ਹੋ ਜਾ
ਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਊਪਰ ਰਖਕਰ ਕਾਮ ਬਿਲਾ
ਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਭੋਗ ਕਰਨੇ ਸੇ ਭੀ
ਮਨੁਖ੍ਯ ਨਪੁੰਸਕ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਿੰਗ ਮੇਂ
ਹਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨ ਮਾਲੂਮ ਕਿ ਮਨੁਖ੍ਯ ਕਿਆ ਸਮ
ਝ ਕਰ ਐਸਾ ਅਯੋਗ੍ਯ ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਐਸੀ ਬਾਂਤੇ
ਮਨੁਖ੍ਯੋਂ ਕੀ ਦੇਖ ਕਰ ਵਿਦਤ ਹੂਆ ਕਿ ਮਨੁਖ੍ਯ
ਯੁਵਾ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਕਾਮਦੇਵ ਕੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਸੇ ਅੰਧਾ
ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਨਪੁੰਸਕ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਦਵਾ ਦੇ॥

ਬਦਾਮ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ੧੧ ਨਗ-ਤਾਜੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ
ਕਰ ਦੋ ਤੋਲੇ ਸਹਿਤ ਮਿਲਾ ਕਰ ੧੧ ਦਿਨ ਤਕ ਪੀਵੇ
ਤੋ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ-

ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾ ਛਿਲਕਾ ਦੋ ਮਾਸ਼ੇ-ਮਾਲ
ਕੰਗਨੀ ਦੋ ਮਾਸੇ-ਕੌਂਚ ਕੇ ਬੀਜ-ਸੁਫੈਦ ਪਿਆਜ਼-
ਆਕਰਕਰਾਹ-ਅਸਬੀਧ-ਯਹ ਸਬ ਚੌਦਹ ਚੌਦ

ਹ ਮਾਸ਼ੇ ਇਨ ਸਬਕੋ ਜੋ ਕੂਟ ਕਰਕੇ ਦਸ ਤੋਲੇ ਤਿਲ੍ਹ ਕੇ
ਤੇਲ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਔਟਾਵੇ ਜਬ ਦਵਾ ਜਲ ਜਾਏ ਤ-
ਬ ਛਾਨ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਥੋੜਾ ਸਾ ਰਾਤ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰੀ
ਪਰ ਮਲ ਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਗਰਮ ਕ-
ਰਕੇ ਬਾਂਧੇ।

ਔਰ ਏਕ ਨਪੁੰਸਕ ਜਨਮ ਸੇ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਸਕੇ ਕੇ-
ਈ ਭੇਦ ਹੈਂ ਏਕ ਤੋ ਯਹ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਾ ਕੇ ਗਰ-
ਭ ਸੇ ਜਬ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੋ ਉਸਕਾ ਲਿੰਗ ਅਸਥਾ-
ਨ ਸਬ ਸਪਾਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਾਨੇ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਕੁਛ
ਭੀ ਚਿਨਹ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਉਸਕੇ ਸੰਦਲੀ ਰਵਾਜੇ ਸ-
ਰਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਯਹ ਕਿ ਕੁਛ ਕੁਛ ਲਿੰ-
ਗ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਉਸਕੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗ ਕੀ ਇੱਛਾ ਭੀ
ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸਕੇ ਸੰਤਾਨ ਭੀ ਹੋਤੀ ਹੈ॥

ਔਰ ਤੀਸਰਾ ਯਹ ਕਿ ਲਿੰਗ ਤੋ ਪੂਰਾ ਹੋਤਾ
ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਮੇਂ ਤੇਜੀ ਨਹੀ ਹੋਤੀ- ਐਸੇ ਤੀਨੋਂ ਕੀ
ਚਿਕਿਤਸਾ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਹੈ॥

ਚੌਥੇ ਯਹ ਕਿ ਲਿੰਗ ਕੇਵਲ ਮੂਤਨੇ ਕੇ ਸਮਯ ਚਲਾ-
ਇਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਮਾਨ ਹੋ
ਤਾ ਐਸੇ ਨਪੁੰਸਕ ਕੀ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰੇ॥

ਦਵਾ ਸੇਕ

ਹੀਰਾ ਬੋਟੀ - ਸੂਕੇ ਕੇਛੂਏ - ਨਾਗੌਰੀ ਅਸਗੀਧ-
ਹਲਧੀ - ਅਮਾ ਹਲਦੀ - ਭੁਨੇ ਚਨੇ ਯਹ ਸਬ ਛੇ
ਛੇ ਮਾਸ਼ੇ ਇਨ ਸਬਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਚੌਗਾਨ
ਤੇਲ ਮੇਂ ਚਿਕਨਾ ਕਰਕੇ ਪੋਟਲੀ ਬਨਾਵੈ ਔਰ ਫਿ-

 ਸੀ ਬਰਤਨ ਕੋ ਆਂਚ ਪਰ ਰਖਕਰ ਉਸ ਪਰ ਪੋਟਲੀ
ਗਰਮ ਜਾਂਘ ਪੇਡੂ ਔਰ ਲਿੰਗ ਕੋ ਖੂਬ ਸੇਕੇ- ਔਰ
ਫਿਰ ਪੋਟਲੀਓਂ ਕੀ ਦਵਾ ਲਿੰਗ ਪਰ ਬਾਂਧੇ।

ਅਥਵਾ

ਅਕਰਕਰਾ ਦੋ ਮਾਸੇ - ਬੀਰਬਹੋਟੀ ਦੋ ਮਾਸੇ - ਲੌਂਗ
ਨਗ ੨੦ ਬਕਰੇ ਕੀ ਗਰਦਨ ਕਾ ਮਾਸ ਦਸ ਤੋਲੇ -
ਇਨ ਸਬਕੋ ਕੂਟ ਪੀਸਕਰ ਲਿੰਗ ਕੇ ਪਰਮਾਣ ਖੋ
ਲੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਉਸਕੋ ਕੁਛ ਨਕਤ ਲਿੰਗ ਪਰ ਚਢ਼ਾ
ਵੇ ਔਰ ਪਾਨੀ ਨ ਲਗਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ

ਸੇਰ ਕੀ ਚਰਬੀ - ਮਾਲਕੰਗਨੀ - ਅਕਰਕਰਾ - ਜੋਂ-
ਕ ਜਲਵਣੀ - ਛੁਰਲਾ - ਤਜ - ਲੋਹਬਾਨ - ਕੌਡੀਆਂ -
[illegible] ਮੀਠਾ ਤੇਲੀਆ - ਹਰਤਾਲ ਤਬਕਿਆ - ਜਮਾ
ਲਗੋਟਾ - ਪਾਰਾ - ਹਾਥੀ ਦਾਂਤ ਕਾ ਚੂਰਾ - ਗੰਧਕ ਆਮ
ਲਾਸਾਰ - ਕਟੇਰੀ ਸੁਫੈਦ ਚਿਰਮਿੱਠੀ - ਕੇਚੁਆ - ਜਾਇ
ਫਲ ਭੁਜ ਜਰਾਤੀ - ਸੁਫੈਦ ਕਨੇਰ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਅਜਵਾ
ਇਨ ਖੁਰਾਸਾਨੀ - ਪਿਆਜ਼ ਕੇ ਬੀਜ - ਅਸਪੰਦ
ਸੁਫੈਦ - ਸੰਖੀਆ - ਰੇਡੀ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ - ਕਾਲ
ਜੀਰੀ - ਯਹ ਸਬ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਮੁਰਗੀ ਕੇ ਅੰਡੇ
ਕੀ ਜਰਦੀ ਪਾਂਚ ਨਗ ਇਨਕੋ ਕੂਟਕਰ ਆਤਸ਼ੀ
ਸੀਸ਼ੀ ਮੇਂ ਭਰ ਪਾਤਾਲ ਯੰਤ੍ਰ ਦ੍ਵਾਰਾ ਤੇਲ ਨਿਕਾਲ ਲੇ
ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਬੂੰਦ ਨਿਤ ਲਿੰਗ ਪਰ ਮਰ
ਦਨ ਕਰੇ ਔਰ ਊਪਰ ਸੇ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਗਰਮ ਕਰ
ਕੇ ਬਾਂਧੇ ਔਰ ਪਾਨੀ ਨ ਲਗਨੇ ਦੇ ਔਰ ਖਟਾਈ ਤਥਾ

ਬਾਤਲ ਵ ਸਤ੍ਰੂਓਂ ਸੇ ਪਰਹੇਜ ਕਰੇ ਔਰ ਚਾਲੀਸ੍ਰ
ਦਿਨਤਕ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਕਰਤੇ ਰਹੇਂ ਔਰ ਖਾਨੇਕੋ
ਯਹ ਦਵਾ ਦੇਂ॥

ਦਵਾ

ਗਵਰ ਪਾਠੇ ਕਾ ਰਸ-ਗੇਹੂੰਕਾ ਮੈਦਾ-ਬਿਨੌਲੇਕੀ ਮੀਂ
ਗੀ-ਘ੍ਰਿਤ-ਕੰਦ- ਯਹ ਸਬ ਸੇਰ ੨ ਭਰਲੇ ਪਹਿਲੇ
ਤੀਨੋਂਕੋ ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਘੀਮੇਂ ਭੂੰਨੇ ਫਿਰ ਕੰਦਕੀ
ਚਾਸਨੀ ਕਰਿਕੇ ਗੋਖ੍ਰੂ ਏਕ ਛਟਾਂਕ ਜਾਇਫਲ ਪਿ
ਸਤਾ ਖੋਪਰਾ ਚਿਲਗੋਜੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ-ਅਖਰੋਟ ਕੀ
ਮੀਂਗੀ ਯਹ ਸਬ ਪਾਵ ਸੇਰ-ਇਨਕੋ ਕੂਟਕਰ ਉਸ
ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਹਲਵਾ ਬਨਾਕਰ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ ਨਿਤ੍ਯ
ਖਾਇ ਤੌ ਨਿਸਚੇ ਨਿਪੁੰਸਕਤਾ ਜਾਇ।

ਔਰ ਜੋ ਕਿਸੀ ਮਨੁਖ੍ਯ ਨੇ ਅਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਥਾ
ਵੇਸਵਾ ਸੇ ਵਿਸ਼੍ਯ ਬਹੁਤ ਕੀਆ ਹੋ ਇਸ ਸਬਬ ਸੇ
ਉਸਕਾ ਕਾਮਦੇਵ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਗਿਆ ਹੋ ਤੋ ਉਸਕੋ
ਯਹ ਮਾਜੂਨ ਖਵਾਨਾ ਚਾਹੀਏ।

ਮਾਜੂਨ

ਕੁਲੀਜਨ ਦੋ ਤੋਲੇ-ਸੋਂਠ ੨ ਤੋਲੇ-ਜਾਇਫਲ ਰੂ
ਮੀ ਮਸਤਗੀ-ਦਾਲਚੀਨੀ-ਲੌਂਗ-ਨਾਗਰਮੋਥਾ
ਅਗਰ ਯਹ ਸਬ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ
ਛਾਨਕਰ ਤ੍ਰਿਗੁਨੇ ਬੂਰੇ ਮੇਂ ਚਾਸਨੀ ਕਰ ਮਾਜੂਨ ਬਨਾ
ਲੇ ਫਿਰ ਇਸਮੇਂ ਸੇ ਛੈ ਮਾਸੇ ਨਿਤ੍ਯ ਖਾਇ ਤੋ ਕਾਮੋਦੀ
ਪਨ ਬਹੁਤ ਹੋਇ।

ਔਰ ਜੋ ਬੀਰਯ ਪਤਲਾ ਪੜਜਾਨੇਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਕਾ-
ਮਦੇਵ ਕਮ ਹੋਗਿਆ ਹੋ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰੇ॥

ਤਾਲਮਖਾਨੇ ਆਧਪਾਵ - ਈਸਬਗੋਲ ਆਧਪਾਵ ਇਨਕੋ ਬਰਗਦਕੇ ਦੂਧ ਭਿਗੋਕਰ ਛਾਇਆ ਮੇਂ ਸੁਖਾਲੇ ਫਿਰ ਚਾਲੀਸ ਛੂਹਾਰੇ ਕੀ ਗੁਠਲੀ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਉਨਮੇਂ ਊਪਰ ਲਿਖੀ ਦਵਾ ਭਰਕਰ ਸੇਰਭਰ ਗੌਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਔਟਾਵੇ ਜਬ ਖੋਇ ਕੇ ਸਦ੍ਰਸ਼ ਹੋਜਾਇ ਤਬ ਉਤਾਰਕਰ ਚਿਕਨੇ ਬਾਸਨ ਮੇਂ ਰਖ ਛੋਡੇ ਫਿਰ ਏਕ ਛੁਹਾਰਾ ਨਿਤਯ ੪੦ ਦਿਨ ਤਕ ਖਾਇ ਔਰ ਦੂਧ ਰੋਟੀ ਭੋਜਨ ਕਰੇ ਔਰ ਲਿੰਗ ਪਰ ਯੇ ਦਵਾਈ ਲਗਾਯਾ ਕਰੇ ॥

ਦਵਾ ਲਗਾਨੇ ਕੀ

ਅਕਰਕਰਾ ਦਖਨੀ - ਲੌਂਗ ਫੂਲਦਾਰ - ਬੀਰਬਹੋਟੀ - ਨਿਰਬਸੀ - ਸੂਕੇ ਕੇਚੁਏ - ਸਬ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇ - ਇਨ ਸਬਕੋ ਪਾਵ ਸੇਰ ਮੀਠੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਮਿਟੀ ਕੀ ਹਾਂਡੀ ਮੇਂ ਭਰਕਰ ਉਸਕਾ ਮੁਖ ਬੰਦ ਕਰ ਚੂਲ੍ਹੇ ਮੇਂ ਗੜ੍ਹਾ ਖੋਦਕਰ ਇਸ ਹਾਂਡੀ ਕੋ ਉਸਮੇਂ ਦਾਬਕਰ ਊਪਰਸੇ ਸਾਤ ਦਿਨ ਆਗ ਜਲਾਵੇ ਫਿਰ ਆਠਵੇਂ ਦਿਨ ਨਿਕਾਲੇ ਔਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਬੂੰਦ ਲਿੰਗ ਪਰ ਮਲੇ ਊਪਰ ਬੰਗਲਾ ਪਾਨ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਬਾਂਧੇ ਔਰ ਪਾਨੀ ਨਾ ਲਗਨੇ ਦੇ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥੇ ਨਪੁੰਸਕ ਭੇਦ ਚਿਕਿਤਸਾ ਨਾਮ ਚਤੁਰਥ: ਪ੍ਰਕਾਰ:

ਅਥ ਪੰਚਮ ਪ੍ਰਕਾਰ -

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੇਂ ਵਾਜੀਕਰਣ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤੈ ਅਛੀ ਅਜ਼ਮਾਈ ਹੁਈ ਦਵਾ ਲਿਖੀ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਸੇ ਮਨੁ

ਖੰਜ ਯੋਂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਯਹ ਦਵਾ ਝੂਠੀ ਹੈ ਸੋ ਉਨਕਾ ਕਹ
ਨਾ ਸਤਜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਯਹ ਕਸੂਰ ਹਕੀਮ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਤ-
ਥਾ ਵੈਦਜ ਲੋਕੋਂ ਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਹੁ ਲੋਗ ਅਛੀ ਤਰਹ
ਸੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕਾ ਨਿਸਚੈ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਇਸੀ ਸਬਬ
ਸੇ ਉਨ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਦਵਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਕਿਉਂਕਿ
ਦਵਾ ਜਬ ਗੁਣ ਕਰੇਗੀ ਤਬ ਦਵਾ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਔਰ
ਰੋਗੀ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਏਕ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਇਸੀ ਕਾਰ
ਣ ਪਹਿਲੇ ਬੁਧਿਵਾਨ ਹਕੀਮ ਔਰ ਵੈਦੋਂ ਨੇ ਏਕ ੨
ਰੋਗੋਂ ਪਰ ਕਈ ਕਈ ਦਵਾ ਲਿਖੀ ਹੈਂ ਔਰ ਯੇ ਬਾਤ
ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਭੇਦ ਨ ਹੋਤਾ ਤੋ ਏਕ ਰੋਗ ਕੇ
ਵਾਸਤੇ ਏਕ ਹੀ ਦਵਾ ਲਿਖੀ ਜਾਤੀ ਕਾਹੇ ਕੋ ਹਕੀਮ ਲੋ
ਗ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਕਿਤਾਬੋਂ ਮੇਂ ਅਪਨੀ ੨ ਸਮਝ
ਕੇ ਨੁਕਸੇ ਲਿਖਤੇ ਬਸ ਹਮਾਰਾ ਇਸ ਬਾਤ ਕੇ ਲਿਖਨੇ
ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦ ਹੋ ਯਾ ਹਕੀਮ ਯਾ ਜਰਾ
ਹ ਹੋ ਪਹਿਲੇ ਰੋਗੀ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੋ ਦੇਖੇ ਫਿਰ ਉਸੀ ਕੇ
ਮੁਆਫਿਕ ਦਵਾਈ ਦੇਵੇ ਜੋ ਮਨੁਖ੍ਯ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ
ਰੋਗੀ ਕਾ ਇਲਾਜ ਕਰੇਂਗੇ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਸਬ ਗੁਣ ਦਾ
ਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਕਾਮ ਦੇਂਗੀ ਔਰ ਜੋ ਬਿਨਾ ਵਿਚਾਰੇ ਰੋਗੀ
ਕੋ ਦਵਾ ਦੇਂਗੇ ਉਨਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾ
ਤੋ ਤੀਰ ਨਹੀਂ ਤੋ ਤੁਨਕਾ ਹੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਦਵਾਈ
ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਮਾਫਿਕ ਬੈਠ ਗਈ ਤੋ ਆਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ
ਔਰ ਕਹਿਨੇ ਲਗੇ ਯਹ ਦਵਾ ਸਹੀ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਪ੍ਰ
ਕ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਮੁਆਫਿਕ ਦਵਾ ਨ ਮਿਲੀ ਤੋ ਉਸਨੇ ਕੁਛ
ਫਾਇਦਾ ਨ ਕੀਆ ਤੋ ਕਹਿਨੇ ਲਗੇ ਕਿ ਯਹ ਦਵਾ ਝੂਠੀ

ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਹ ਮੂਰਖ ਦਵਾ ਕੋ ਤੋ ਦੇਖ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਅਪਨੀ ਮੂਰਖਤਾ ਕੋ ਦੇਖ ਨਹੀ ਦੇਤੇ ਇਸ ਲੀਏ ਹਕੀਮ ਤਥਾ ਵੈਦ ਯਾ ਜਰਾਹ ਕੋ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੋ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰ ਰੋਗੀ ਕਾ ਇਲਾਜ ਕਰੇਂਗੇ ਤੋ ਉਨ ਕੋ ਮੇਰੀ ਲਿਖੀ ਦਵਾਇ ਕਾ ਗੁਣ ਮਾਲੂਮ ਹੋਗਾ ਔਰ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਵੇਂਗੇ ॥

ਅਥ ਵਾਜੀਕਰਣ

ਦਵਾ ੧

ਸਿੰਗਰਫ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਸੁਹਾਗਾ ਏਕ ਤੋਲਾ - ਪਾਰਾ ਛੇ ਮਾਸੇ - ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਮੁਰਗੀ ਕੇ ਅੰਡੇ ਕੀ ਸੁਫੇਦੀ ਮੇਂ ਰਖੇ ਫਿਰ ਢਾਈ ਸੇਰ ਢਾਕ ਕੀ ਰਾਖ ਲੇ ਕਰ ਏਕ ਮਟੀ ਕੀ ਹਾਂਡੀ ਮੇ ਆਧੀ ਰਾਖ ਭਰ ਕਰ ਉਸ ਅੰਡੇ ਕੋ ਉਸ ਰਾਖ ਪਰ ਰਖ ਕਰ ਆਧੀ ਰਾਖ ਕੋ ਊਪਰ ਸੇ ਰਖ ਦੇ ਔਰ ਹਾਂਡੀ ਕਾ ਮੁਖ ਬੰਦ ਕਰ ਕਪਰੌਟੀ ਕਰ ਕੇ ਸੁਖਾਵੇ ਜਬ ਸੁਖ ਜਾਇ ਤਬ ਚੂਲੇ ਪਰ ਰਖ ਕਰ ਢਾਕ ਕੀ ਲਕੜੀ ਕੀ ਚਾਰ ਪਾਹਰ ਆਂਚ ਉਸ ਕੇ ਨੀਚੇ ਜਲਾਵੇ ਫਿਰ ਸੀਤਲ ਹੋ ਜਾਇ ਤਬ ਸਿੰਗਰਫ ਕੋ ਨਿਕਾਲ ਲੇਵੇ ਔਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਰਤੀ ਪਾਨ ਮੇਂ ਧਰ ਕੇ ਖਾਇ ਤੋ ਕਾਮ ਬਿਲਾਸ ਅਤਿਅੰਤ ਕਰੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦਵਾ ਕੋ ਜਾੜੇ ਕੇ ਦਿਨੋਂ ਮੇਂ ਖਾਨਾ ਜੋਗ੍ਯ ਹੈ ॥

ਦਵਾ ੨

ਸਿੰਗਰਫ - ਕਪੂਰ - ਲੌਂਗ - ਅਫੀਮ - ਉਟੰਗਨ ਕੇ ਬੀਜ - ਇਨ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ - ਕਾਗਜ਼ੀ ਨੀਬੂ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਮੂੰਗ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੋਲੀ

ਬਨਾਲੇ ਫਿਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਖਾਕਰ ਊਪਰ ਸੇ ਪਾਵ ਭਰ
ਗੌ ਕਾ ਦੂਧ ਪੀਕਰ ਕਾਮ ਬਿਲਾਸ ਕਰੈ ਤੋ ਸਤੰਭਨ
ਹੋਇ ਨਹੀ॥

ਦਵਾ ੩

ਸੂਖਾ ਤਮਾਕੂ- ਔਰ ਲੌਂਗ ਦੋਨੋਂ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਮਹੀਨ
ਪੀਸਕੇ ਸਹਤ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਉੜਦ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੋ
ਲੀ ਬਨਾਵੇ ਫਿਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਖਾਕਰ ਭੋਗ ਕਰੇ॥

ਦਵਾ ੪

ਏਕ ਤੋਲਾ ਪੋਸਤ ਕੇ ਡੋਡੋਂ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਿਗੋਦੇ ਜਬ ਖੁ
ਬ ਭੀਗ ਜਾਇ ਤਬ ਉਸ ਕੋ ਨਿਤਰੇ ਜਲ ਮੇਂ ਗੇਹੂੰ ਕਾ
ਆਟਾ ਗੂੰਦ ਕਰ ਉਸਕਾ ਏਕ ਗੋਲਾ ਬਨਾਕਰ ਗਰ-
ਮ ਭੂਹਲ ਮੇਂ ਦਬਾ ਦੇ ਜਬ ਸਿਕਕਰ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਤਬ ਨਿਕਾਲਕਰ ਕੂਟਲੇ ਫਿਰ ਥੋੜਾ ਘੀ ਬੂਰਾ ਮਿ
ਲਾਕਰ ਮਲੀਦਾ ਬਨਾਲੇ ਜਬ ਏਕ ਪਹਿਰ ਦਿਨ
ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਤਬ ਉਸੇ ਖਾਇ ਔਰ ਰਾਤ੍ਰਿ ਕੋ ਕਾਮ ਬਿਲਾ
ਸ ਕਰੇ ਤੋ ਕਾਮਦੇਵ ਕੀ ਇਤਨੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੋਗੀ
ਕਿ ਏਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨ ਹੋਗਾ॥

ਦਪ ੫

ਥੂਹਰ ਕਾ ਦੂਧ- ਔਰ ਗੌ ਕਾ ਦੂਧ- ਇਨ ਦੋਨੋ ਕੋ ਬਰ
ਬਰ ਲੇਕੇ ਮਿਲਾਕਰ ਚਾਰ ਪਹਿਰ ਧੂਪ ਮੇਂ ਸੁਖਾਵੇ
ਫਿਰ ਪਾਵ ਕੇ ਤਲੂਏ ਮੇਂ ਲੇਪ ਕਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਭੋ
ਗ ਕਰੇ ਪਾਵ ਕੋ ਧਰਤੀ ਮੇਂ ਨ ਧਰੈ।

ਦਵਾ ੬

ਕੌਂਚ ਕੀ ਜੜ ਏਕ ਪੋਰੂਏ ਕੀ ਬਰਾਬਰ ਲੇਕੇ ਮੁਖ ਮੇਂ

ਰਾਖੇ ਜਬਤਕ ਮੁਖਮੇਂ ਰਹੇਗੀ ਤਬਤਕ ਬੀਰਯ
ਨਿਕਲੇਗਾ।

ਦਵਾ ੭

ਚਛੂੰਦਰ ਕਾ ਅੰਡਾ ਚਮੜੇ ਕੇ ਯੰੜ ਮੇਂ ਧਰ: ਮਰ
ਮੇਂ ਬਾਂਧਕਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗ ਕਰੈ ਜਬਤਕ ਯੰੜ ਕ
ਮਰ ਸੇ ਨਹੀਂ ਖੁਲੇਗਾ ਤਬ ਬੀਰਯ ਨਿਕਲੇਗਾ।

ਦਵਾ ੮

ਸਿੰਗਰਫ-ਮੋਚਰਸ-ਅਫੀਮ-ਯਹਰਾਰ ੨ ਮਾਸੇ
ਸੁਹਾਗਾ ੧ ਮਾਸਾ ਇਨ ਸਬਕੋ ਪੀਸਕਰ ਮਿਰਚ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਫਿਰ ਏਕ ਗੋਲੀ ਖਾਕਰ ਭੋ
ਗ ਕਰੇ ਤੋ ਸਤੰਭਨ ਹੋਇ।

ਦਵਾ ੯

ਅਜਵਾਇਨ ੫ ਮਾਸੇ - ਧੀਆ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ
੬ ਮਾਸੇ - ਇਸਪੰਦ ਨੌ ਮਾਸੇ - ਭਾਗ ਕੇ ਬੀਜ ੮ ਮਾਸੇ
ਖਿਲੇ ਚਨੇ ੭ ਮਾਸੇ - ਪੋਸਤ ਕੀ ਡੋਡੀ ੨॥ ਨਗ ਇਨ
ਸਬਕੋ ਪੀਸ ਛਾਨਕਰ ਪੋਸਤ ਕੀ ਡੋਡੀ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਬੇਰ
ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਗੋਲੀ ਬਾਂਧੇ ਏਕ ਗੋਲੀ ਖਾਕਰ ਏਕ ਘੜੀ
ਪੀਛੇ ਮੈਥਨ ਕਰੈ ਤੋ ਸਤੰਭਨ ਹੋਇ।

ਦਵਾ ੧੦

ਖਰਗੋਸ ਕੇ ਪਿਤੇ ਕਾ ਰਸ ਅਪਨੇ ਲਿੰਗ ਪਰ ਮਰ-
ਦਨ ਕਰਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਕਾਮ ਬਿਲਾਸ ਕਰੇ। ਵਹੁ ਇ-
ਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ ਪ੍ਰ ਆਸਕ ਹੋਤੀ ਦਵਾ ੧੧ ਹੈ -
ਚਿੜਕਵਰੇ ਵਿਛਾਦ ਕੇ ਲਿੰਗ ਕੋ ਸੁਖਾ ਪੀਸਕਰ ਲਿੰ
ਗ ਪਰ ਮਲੇ ਫਿਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਭੋਗ ਕਰੈ ਤੋ ਵਹੁ ਇਸ

ਤ੍ਰੀ ਬਾਂਦੀ ਹੋ ਜਾਇਗੀ।

ਦਵਾ ੧੨

ਗਧੇਕਾ ਭੇਜਾ ਤੇਜ ਮੇਂ ਜਲਾਕਰ ਉਸਕੋ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ
ਮਰਦਨ ਕਰੈ ਤੋ ਇੰਦ੍ਰੀ ਇਤਨੀ ਮੋਟੀ ਹੋਗੀ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਪਰ ਸਹਾਰੀ ਨ ਜਾਵੈਗੀ ਔਰ ਰੁਕਾਵਟ ਭੀ ਅਧਿਕ
ਹੋਗੀ॥

ਦਵਾ ੧੩

ਸੇਰ ਕੀ ਚਰਬੀ ਕੋ ਤਿਲਕੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਇੰਦ੍ਰੀ
ਪਰ ਮਰਦਨ ਕਰਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਸੰਗ ਕਰੇ ਤੋ ਕਾਮ
ਉਦਯ ਅਧਿਕ ਹੋਇ।

ਦਵਾ ੧੪

ਊਂਟ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਭੁਜਾ ਪਰ ਬਾਂਧ ਕਰ ਸਾਮਭੋਗ
ਕਰੈ ਤੋ ਬੀਰਯ ਸਤੰਭਨ ਹੋਇ।
ਔਰ ਜੋ ਕੋਈ ਮਨੁਖ੍ਯ ਚਾਹੇ ਕਿ ਯਹ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਿਸੀ
ਦੂਸਰੇ ਪੁਰਖ ਕੇ ਪਾਸ ਨ ਜਾਇ ਤੋ ਯਹ ਤੰਤ੍ਰ ਕਰੈ॥

ਦਵਾ ੧੫

ਕਕਰੋਦੇ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਕੰਘੀ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਬਰਾਬਰ ਲੇਕੇ
ਜਲ ਮੇਂ ਪੀਸੇ ਔਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰ ਲਗਾਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪ-
ਰ ਸੰਗ ਕਰੈ ਤੋ ਵਹੁ ਇਸਤ੍ਰੀ ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਪੁਰਖ ਕੀ
ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ॥

ਦਵਾ ੧੬

ਔਰ ਜੋ ਉਸੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਚਾਹੇ ਤੋ ਯਹ ਕਰੈ ਏਕ ਤੋਲਾ ਕ
ਕਰੌਂਦੇ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਕੂਟ ਕਰ ਖਵਾਵੇ ਤੋ ਵਹੁ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪ
ਰ ਪੁਰਖ ਕੀ ਚਾਹ ਕਰੇ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਮ ਕੀਬ੍ਰੇ ਪੰਡਿਤ

ਪੰਚਮ ਪ੍ਰਕਾਰ:

ਅਥ ਗੰਠੀਆ ਕਾ ਜਤਨ -

ਯਹ ਰੋਗ ਉਪਦੰਸ ਔਰ ਸੌਜਾਕ ਔਰ ਜ੍ਵਰ ਕੇ ਅੰ
ਤ ਮੇਂ ਅਵਸਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਪਦੰਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਪਰਾਭਿ
ਲਾਯਾ ਸਿੰਗਰਫ ਆਦ ਕੇ ਖਾਨੇ ਸੇ ਔਰ ਸਰੀਰ
ਕੋ ਧੂਨੀ ਦੇਨੇ ਸੇ ਅਥਵਾ ਸੌਜਾਕ ਮੇਂ ਸੀਤਲ ਔਖ
ਧੀਓਂ ਕੇ ਸੇਵਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਗੰਠੀਆ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਔ
ਰ ਜਵਰ ਮੇ ਪਰਸੇਆ ਕੀ ਆ ਜਾਵੇ ਔਰ ਉਸ ਮੇ
ਵਾਯੂ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤੋ ਤਮਾਮ ਬਦਨ ਕੇ ਜੋੜੋਂ ਮੇਂ ਪੀੜ੍ਹ
ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦਰਦ ਹੂਆ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੋ ਉਸ
ਕੇ ਵਾਸੇ ਅਕਸਰ ਤੇਲ ਕਾ ਮਰਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ
ਜਵਰ ਮੇਂ ਤੇਲ ਮਲਨਾ ਸੂਜਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲੀ
ਏ ਗੰਠੀਆ ਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਜਬ ਕਰੇ ਕਿ ਬਦਨ ਮੇਂ
ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਰੋਗ ਮਾਲੂਮ ਨ ਹੋ ਤੋ ਇਸ ਕੀ ਦਵਾ ਇ
ਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਕਰਨੀ ਯੋਗਯ ਹੈ ॥

ਦਵਾ ਗੰਠੀਆ ਕੀ

ਪਹਿਲੇ ਮੁਰਗੀ ਕੇ ਚਾਲੀਸ ਅੰਡੋਂ ਕੋ ਔਟਾਵੇ ਫਿਰ ਉ
ਨ ਕੀ ਸੁਫੈਦੀ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਜਰਦੀ ਕੋ ਲੇ ਵੇ ਫਿਰ ਅਕ
ਰਕਰਹ ਦਾਲਚੀਨੀ ਕਾਇਫਲ ਲੌਂਗ ਯਹ ਸਬ
ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇ ਸਮੁਦ੍ਰਖਾਰ ਏਕ ਮਾਸਾ ਇਨ
ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਅੰਡੋਂ ਕੀ ਜਰਦੀ ਮੇਂ
ਮਿਲਾ ਕੇ ਏਕ ਹਾਂਡੀ ਮੇਂ ਭਰ ਕਰ ਫਿਰ ਉਸ ਮੇਂ ਦੋ ਤੋ
ਲੇ ਮੀਠਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਦੇਵੇ ਔਰ ਉਸ ਹਾਂਡੀ ਕੇ ਪੈਂਦੇ

ਮੇਂ ਏਕ ਛਿਦ੍ਰ ਕਰੇ ਫਿਰ ਏਕ ਗਾਢਾ ਖੋਦਕਰ ਉਸਕੇ
ਊਪਰ ਹਾਂਡੀ ਕੋ ਰਖੇ ਔਰ ਇਸ ਹਾਂਡੀ ਕੇ ਨੀਚੇ ਉਸ
ਗਾਢੇ ਮੇਂ ਏਕ ਪਿਆਲਾ ਚੀਨੀ ਕਾ ਰਖੇ ਔਰ ਹਾਂਡੀ
ਕੇ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ ਕੰਡੇ ਲਗਾਕਰ ਆਂਚ ਲਗਾ ਦੇਵੇ ਤੋ
ਉਸ ਹਾਂਡੀ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਦ੍ਵਾਰਾ ਤੇਲ ਪਿਆਲੇ ਮੇਂ ਟਪਕ
ਆਵੇਗਾ ਫਿਰ ਇਸ ਤੇਲ ਕਾ ਜੋੜੋਂ ਪਰ ਮਰਦਨ ਕਰੇ
ਔਰ ਹਵਾ ਨ ਲਗਨੇ ਦੇ ਤੋ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਏਕ
ਹਫਤੇ ਭਰ ਮੇਂ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰਦ ਜਾਤਾ ਰਹੇਗਾ ਯ-
ਹ ਦਵਾ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਦਵਾ ਕੇ ਲਗਾਨੇ ਸੇ
ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਰੋਗੀਓਂ ਕੋ ਆਰਾਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ

ਧਤੂਰ ਕੇ ਪਤੇ-ਅਮਲਤਾਸ ਕੇ ਪਤੇ-ਸੁਹਾਂਜਨੇ
ਕੇ ਪਤੇ ਯਹ ਤੀਨੋਂ ਪਤੇ ਸੂਖੇ ਹੂਏ ਦੋ ਦੋ ਤੋਲੇ ਲੇਨਾ
ਔਰ ਸੋਇਕੇ ਬੀਜ-ਅਜਵਾਇਨ ਖੁਰਾਸਾਨੀ-ਸੋ
ਰੰਜਾਨ ਕੜਵਾ-ਗੋਰੂ-ਸੇਂਧਾ ਲੂਨ-ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ
ਈ ਛੈ ਮਾਸ਼ੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪੀਸਕਰ ਛਾਨ ਲੇ ਔਰ ਜੋ-
ੜੋਂ ਪਰ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ

ਏਕ ਰੀਂਗਣੀਆ ਰੋਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਭੀ ਹੋ ਜਾਤਾ
ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਨੁਖ੍ਯ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ
ਔਰ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਉਸਕੋ ਪਿਆਸ ਲਗੇ ਉਸ ਪਿ-
ਆਸ ਕੇ ਸਮਯ ਪਹਿਲੇ ਵਹੁ ਹਾਥ ਪਾਵੋਂ ਕੋ ਧੋਤਾ
ਹੈ ਔਰ ਫਿਰ ਜਲ ਪੀਤਾ ਹੈ ਔਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ
ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਨਦੀ ਨਾਲੇ-ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਯਹ ਮਨੁਖ੍ਯ